

Analýza možností riadenia krízových situácií v meste

Barbora Babničová

Bakalárska práca
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav logistiky
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora BABNIČOVÁ**
Osobní číslo: **L09842**
Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Logistika a management**

Téma práce: **Analýza možností riadenia krízových situácií v meste**

Zásady pro vypracování:

- 1. Analýza súčasného stavu informovanosti a pripravenosti obyvateľov na krízové situácie**
- 2. Analýza súčasného stavu pripravenosti detí na krízové situácie**
- 3. Analýza vzniku krízových situácií**
- 4. Doporučenie k zapracovaniu výsledkov do krízového plánu mesta**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] REPKA, I. – UBREŽIOVÁ, I.: Manažment krízových situácií. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2002. ISBN 80-8069-128-2.

[2] MATULČÍKOVÁ, M. – SRNA, O.: Krízový manažment. Vydavateľstvo EKONÓM, Bratislava 2002. ISBN 80-225-1595-7.

[3] BLAŽEK, V.: Obrana a krízový manažment regiónu. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2007. ISBN 978-80-8054-428-7.

Ďalšia odborná literatúra podľa doporučenia vedúceho bakalárskej práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Václav Lošek, CSc.**
Ústav krizového řízení

Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **11. května 2012**

V Uherském Hradišti dne 23. února 2012

prof. Ing. Josef Polášek, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jaroslav Rašner, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cieľom bakalárskej práce bolo zoznámiť sa s krízovým manažmentom za účelom predchádzania vzniku krízovým situáciám. Teoretická časť sa zaoberá problematikou krízového manažmentu a popisu jednotlivých krízových situácií. Ďalej obsahuje charakteristiku pôsobnosti jednotlivých orgánov manažmentu civilnej ochrany na území Slovenskej republiky a popis zložiek integrovaného záchranného systému. Praktická časť obsahuje analýzu možného vzniku mimoriadnej udalosti na území mesta Martin, ktorá je doplnená o preventívne opatrenia vykonávané v danom meste. Súčasťou bakalárskej práce je vypracovaný dotazník zameraný na informovanosť obyvateľov v rámci civilnej ochrany, na základe ktorého bol vyvodенý záver a následné doporučenia pre mesto Martin.

Kľúčové slová: mimoriadna udalosť, krízová situácia, krízový manažment, civilná ochrana, pôsobnosť orgánov civilnej ochrany, integrovaný záchranný systém, ochrana obyvateľstva

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis was to introduce crisis management, in order to avoid rise the crisis situations. The theoretical part deals with crisis management and a description of crisis situations. Secondly, it includes a description of the scope of management of civil protection authorities in the territory of Slovak republic and the description of the components of the Integrated Rescue System. The practical part contains an analysis of possible emergencies in the Martin city, which is accompanied by preventive measures implemented in the city. In the thesis is developed questionnaire on the awareness of people's civil protection, under which it was concluded and the subsequent recommendations for the Martin city.

Keywords: emergency, crises, crisis management, civil protection, the competence of civil protection, integrated rescue system, protecting people

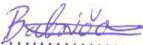
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka;
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne 10.05.2012

.....
podpis studenta/ky

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČASŤ	10
1 KRÍZOVÝ MANAŽMENT	11
1.1 ZÁKLADNÉ TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU	11
1.2 ZÁKLADNÉ POJMY KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU	12
1.3 PÔSOBNOSŤ A ÚLOHY KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU	15
1.3.1 Pôsobnosť krízového manažmentu	15
1.3.2 Úlohy krízového manažmentu	16
1.4 CIELE KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU	17
2 KRÍZY A KRÍZOVÉ SITUÁCIE.....	19
2.1 KRÍZOVÉ SITUÁCIE PRÍRODNÉHO CHARAKTERU.....	20
2.2 KRÍZOVÉ SITUÁCIE SPÔSOBENÉ ČLOVEKOM.....	27
2.3 SEKUNDÁRNE KRÍZOVÉ SITUÁCIE	29
3 MANAŽMENT CIVILNEJ OCHRANY	30
3.1 ZÁKLADNÉ POJMY	31
3.2 POSLANIE A ÚLOHY CIVILNEJ OCHRANY	33
3.3 RIADENIE A ORGANIZÁCIA CIVILNEJ OCHRANY	34
3.4 PÔSOBNOSŤ A POSTAVENIE ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY PRI OCHRANE OBYVATELSTVA	35
3.5 POVINNOSTI A OPRÁVNENIA INÝCH ÚČASŤNÍKOV CIVILNEJ OCHRANY	37
3.5.1 Povinnosti právnických a fyzických osôb.....	37
3.5.2 Oprávnenia fyzických osôb.....	38
4 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	39
4.1 ZÁKLADNÉ POJMY	39
4.2 ORGANIZÁCIA INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	40
4.3 ZÁCHRANNÉ ZLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	41
4.3.1 Základné záchranné zložky	41
4.3.2 Ostatné záchranné zložky.....	41
II PRAKTICKÁ ČASŤ.....	43
5 KRÍZOVÝ PLÁN MESTA.....	44
5.1 CHARAKTERISTIKA KRAJINNEJ OBLASTI MESTA MARTIN	44
5.2 ANALÝZA MOŽNÉHO VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI NA ÚZEMÍ MESTA MARTIN.....	48
5.2.1 Živelné pohromy	48
5.2.2 Havárie	49
5.2.3 Katastrofy	53
5.2.4 Terorizmus	54
5.3 PREVENTÍVNE OPATRENIA MESTA	55
5.4 DOPORUČENIA K ZAPRACOVANIU VÝSLEDKOV DO KRÍZOVÉHO PLÁNU MESTA.....	58

6	OCHRANA OBYVATEĽSTVA	60
6.1	ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU INFORMOVANOSTI A PRIPRAVENOSTI OBYVATEĽOV NA KRÍZOVÉ SITUÁCIE	60
6.2	VÝSLEDKY A INTERPRETÁCIA ANALÝZY	62
	ZÁVER	67
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	68
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	71
	ZOZNAM OBRÁZKOV	72
	ZOZNAM TABULIEK	73
	ZOZNAM PRÍLOH.....	74

ÚVOD

Každý z nás sa môže v živote stretnúť s mimoriadnymi udalosťami, či už v televízií, rádiu, novinách, niektorí majú s danou mimoriadnou krízovou situáciou dokonca osobnú skúsenosť. Tieto udalosti nás obklopujú či už chceme alebo nie. Niektorých ľudí vznik krízovej situácie či už priamo alebo nepriamo určitým spôsobom ovplyvní, iní zostávajú ľahostajný.

Samozrejme každý z nás by mal vedieť základné informácie ohľadne správania sa v prípade ohrozenia či vzniku mimoriadnej situácie. Záleží len na nás ako sa s danou situáciou vysporiadame.

Všetky tieto okolnosti sú predmetom štúdia krízového manažmentu. Treba sa však ako prvé zamyslieť a uvedomiť si, čo to vlastne kríza je, ako daná krízová situácia prebieha a ako ovplyvní ľudí, ktorí sa v nej ocitnú.

Ďalším dôležitým krokom a veľmi významným je predchádzanie a eliminácia vzniku krízových situácií. Samozrejme príroda je silnejšia ako mi, čoraz viac nám začína vracat' naše bezohľadné správanie sa k nej. Riešenie týchto mimoriadnych udalostí nie je vôbec jednoduché, vyžaduje si dôkladnú analýzu širokého spektra činností, následné riešenie a opatrenia.

Významnú úlohu v tejto oblasti zastrešuje krízový plán mesta. Človek si časom zvykol na každodenný stereotyp, je obklopený informáciami o rôznych mimoriadnych udalostiach, živelných pohromách alebo sociálnych krízach. Pomaly si ani neuvedomujeme dôležitosť riadenia krízových situácií a s nimi spojený význam civilnej ochrany obyvateľstva. Jednou z úloh mesta, v ktorom žijeme je poskytnúť nám ochranu, istotu a bezpečie. Práve správna realizácia krízového plánu mesta v prípade vzniku určitej krízovej situácie môže ochrániť nie len majetok, životné prostredie ale hlavne záchranu ľudských životov. Samozrejme ani mesto ako také nemôže zaručiť bezproblémový beh udalostí krízovej situácie v prípade jej vzniku. Dôležitý článok predstavuje práve spoločnosť, občania mesta. Treba ich oboznámiť a naučiť so zásadami správania sa v prípade ohrozenia, aby si uvedomili dôležitosť a nevyhnutnosť znalostí vhodného reagovania na vzniknutú situáciu, pretože len niektorí z nás ovládajú základné zásady činnosti v ohrození.

Cieľom tejto bakalárskej práce je vyzdvihnúť význam riadenia krízových situácií v meste a poukázať na dôležitosť a nevyhnutnosť informovanosti a pripravenosti obyvateľov na vznik mimoriadnej udalosti. Záchrana ľudských životov by mala byť na prvom mieste.

Hlavnými metódami, použitými v bakalárskej práci bola analýza dostupných informácií z doterajšieho riešenia krízových situácií a krízového manažmentu ako takého, s cieľom následného vypracovania doporučení pre krízový plán mesta Martin. Súčasťou praktickej časti bakalárskej práci bola taktiež analýza, následné vyhodnotenie a interpretácia informovanosti a pripravenosti obyvateľov mesta na krízové situácie.

Vzhľadom k veľkému množstvu literatúry orientovanej na danú problematiku boli pre potreby bakalárskej práce ako hlavné zdroje vybrané najmä práca Manažment krízových situácií od autorov REPKA, Igor a UBREŽIOVÁ, Iveta, a následne práca Krízový manažment od autorov MATULČÍKOVÁ, Marta a SRNA, Otakar. Tieto zdroje boli zvolené hlavne z hľadiska poskytnutia širokého okruhu odborných informácií o danej problematike.

Nikto nemôže s istotou povedať čo sa stane zajtra alebo za rok, ale je zreteľné, že naša budúcnosť, budúcnosť ľudstva bude čoraz viac závisieť na pripravenosti, pohotovosti spoločnosti čeliť stávajúcim a najmä novým hrozbám a krízam, ktoré môžu nastať.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 KRÍZOVÝ MANAŽMENT

1.1 Základné teoretické východiská krízového manažmentu

Súčasný svet a existencia ľudstva sa ocitá v období plnom rozporov, či sa to už týka rozporov medzi človekom a životným prostredím, človekom a technikou alebo rozporov medzi ľudskými spoločnosťami. Od pradávna si človek podmaňuje prírodu, prispôsobuje ju svojim potrebám a požiadavkám, rozvoj vedy a techniky neustále pokračuje vpred, pričom jej ľudstvo spôsobuje škody, ktoré ohrozujú samotnú existenciu prírody, existenciu rastlinných a živočíšnych druhov, v neposlednom rade sa ocitá v ohrození aj samotná spoločnosť.

Preto je treba čoraz viac venovať pozornosť otázke riešenia krízových situácií, ktoré sú predmetom štúdia krízového manažmentu. Krízový manažment je možné chápať z viacerých hľadísk, existuje nespočetné množstvo literatúry, ktorá sa zaoberá danou problematikou, samozrejme ako aj inštitúcie začínajú vzdelávacími inštitúciami a končiac inštitúciami verejnej a štátnej správy.

Krízový manažment je teda možné zúžiť a definovať na nasledujúce okruhy problémov:

- na úrovni podnikateľských subjektov, kde sa využíva ako prostriedok na riešenie neobvyklých problémov, ktoré narušujú podnikateľské zámery, ktorými môžu byť napríklad problémy s dodávkami materiálov, energií a služieb, rozličné technologické havárie, problémy v oblasti finančníctva alebo personalistiky,
- na úrovni najnižších prvkov štátnej správy, príprava zložiek civilnej ochrany, hasičov, polície, záchranných služieb na riešenie havárií a krízových stavov v ich pôsobnosti,
- v rezorte obrany, kde sa používa ako prostriedok na riadenie ozbrojených síl v krízovej situácii,
- ako prostriedok na riešenie medzinárodných kríz nadnárodnými inštitúciami. [8]

Podnikové a podnikateľské subjekty sa taktiež stretávajú s riešením a problematikou krízového manažmentu, kde potrebujú zvládnuť nepredvídateľné vývojové okolnosti, ktoré môžu znamenať určité riziko pre dané subjekty a smerujú k ohrozeniu životnosti a ďalšej existencii týchto subjektov.

Manažéri riešiaci problematiku krízových situácií sa špecializujú na oblasť dosahovania úspešnosti a prosperity riadeného subjektu, čo môže byť vyjadrené buď v kvantitatívnej alebo kvalitatívnej podobe.

Takže ako je možné chápať pojem manažment?

Manažment je možné definovať ako ucelený súbor overených názorov, prístupov, odporúčení, skúseností a metód, ktoré sú využívané manažérmi pri zvládaní špecifických manažérskych činností, ktoré je nevyhnutné použiť pre dosiahnutie sústavy cieľov.

Dané manažérske funkcie, ktorými sú plánovanie, organizovanie, personalistika, vedenie ľudí a kontrola sú zabezpečované manažérmi, ktorí sú zodpovední za dosahovanie sústavy cieľov. [7]

1.2 Základné pojmy krízového manažmentu

Krízový manažment sa zaoberá problematikou riešenia krízových situácií. Je ho možné chápať z dvoch hľadísk. Zo širšieho hľadiska predstavuje určitý preventívny nástroj už v rámci samotného hodnotenia rizík, ktoré môžu byť potenciálnou príčinou vzniku krízy.

Z užšieho hľadiska je možné krízový manažment chápať ako určitý systém nástrojov a zásad, ktoré sú aktívne aplikované vedením krízového štábu mesta pri zvládaní krízového stavu v danej lokalite, meste a jeho vyvedenie do oblasti ďalšieho rozvoja. Dôležitú súčasť zvládnutia krízovej situácie predstavuje samotné pochopenie zdrojov krízy, následná typológia kríz, ako aj systematizácia príčin ich vzniku. [1], [2]

Problematiku krízového riešenia je možné rozdeliť do troch základných oblastí: [7]

- záchranárska oblasť,
- bezpečnostná oblasť,
- a oblasť ochranná.

Následné vybrané pojmy, ktoré sa používajú v oblasti komunikácie odbornej verejnosti slúžia na objasnenie danej problematiky krízového manažmentu:

- **Riziko** – „je rozsah účinku určitých naakumulovaných činiteľov kvantifikovaných technickými alebo ekonomickými ukazovateľmi slúžiacimi na posúdenie negatívneho dôsledku ich pôsobenia“. [7]
- **Existenčné spoločenské riziko** – „je druhom rizika vyplývajúceho z oblasti živelných pohrôm, priemyselných havárií a násilných útokov na základy demokratického zriadenia. Negatívne dôsledky týchto rizík ohrozujú životy, zdravie ľudí, ekologický systém, majetok vlastníkov a životne dôležité prvky spoločenského systému“. [1]
- **Prijateľná úroveň rizika** – „je schopnosť systému ubrániť sa dosahom mimoriadnych udalostí“. [10]
- **Bezpečnosť** – „ je definovaná ako stav, v ktorom je zachovaný mier a nie je ohrozená zvrchovanosť, územná celistvosť, hranice a demokratický poriadok krajiny, základné práva a slobody občanov zaručené ústavou, ekonomická stabilita a sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie“. [8]
- **Mimoriadna udalosť** – môžeme ju chápať ako určitý stav, ktorý nastal alebo bezprostredne hrozí jej vznik a vyžaduje si zvláštna a nevyhnutné opatrenia s nasadením ďalších prostriedkov a síl. Rozumieme ňou vznik živelnej pohromy, havárie alebo katastrofy, ktorá priamo alebo nepriamo ohrozuje majetok, zdravie a samozrejme aj život ľudí. [6], [7]
- **Mimoriadna situácia** – „rozumie sa ňou obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo na majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva a počas ktorej sú vykonávané opatrenia na znižovanie rizík ohrozenia alebo postupy a činnosti na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti“. [1]
- **Prah katastrofy** – nastáva v prípade, ak veľkosť rizika dosiahne úrovne, ktorej negatívne dôsledky, ktoré nie je už možné eliminovať a v prípade keď prestávajú byť účinné všetky dostupné prostriedky záchrany. [7], [9]

- **Krízové riadenie** – „je séria systematicky aplikovaných predvídavných a reaktívnych opatrení, ktoré umožňujú prevenciu, prípravu, reakciu a elimináciu tiesňových a krízových stavov“. [12]
  - **Kríza** – je to stav, ktorý nastáva v dôsledku trvalého alebo dlhšieho negatívneho odchýlenia sa od rovnovážneho stavu, kedy následne nastáva obrat vo vývoji. Možno ju chápať ako určité vyvrcholenie rizika, kde jej negatívne dôsledky môžu vážne ohroziť funkciu, dokonca aj existenciu života spoločnosti, prírody a technologických procesov. [1]
- Krízou je možné chápať aj stav, ktorý je výsledkom nesprávneho rozhodnutia manažéra alebo manažmentu. Samozrejme nesmieme zabudnúť na existenciu iných externých činiteľov, ktorých vznik a dôsledky sa dajú len čiastočne ovplyvniť (napr. teroristický útok). [8], [9]
- **Krízová situácia** – je to nepredvídateľný stav dejov a činností, ktorý sa týka hospodárskeho alebo spoločenského chodu štátu, prípadne územného celku či konkrétneho subjektu, kde svojím rozsahom a charakterom môže vážne narušiť alebo dokonca zmeniť daný chod. Jedná sa o narušenie rovnováhy či už prírodných, spoločenských alebo výrobných systémov. Môže vážne ohroziť život a zdravie obyvateľstva krajiny a následne životné a pracovné prostredie. [6], [10]
  - **Krízový štáb** – jedná sa o určitý poradný a výkonný riadiaci orgán ministra alebo iného funkcionára. Osoby, ktoré zodpovedajú za správne fungovanie krízového štábu disponujú teritoriálnou, prípadne líniovou kompetenciou. Členovia štábu sú schopní predkladať návrh na záväzné rozhodnutia¹. [7]

---

¹ Existuje veľké množstvo literatúry, ktorá sa zaoberá danou problematikou, definuje vyššie uvedené pojmy. Uviedla som preto len ich stručnú charakteristiku na bližšie oboznámenie sa s danou problematikou.

1.3 Pôsobnosť a úlohy krízového manažmentu

V našich podmienkach sa problematike krízového manažmentu začalo intenzívnejšie venovať po roku 1990. Spoločnosť často nejednotne vysvetľovala a chápala danú problematiku. Krízový manažment zastrešuje viacero oblastí, ktorými sú: oblasť obrany, bezpečnosti a ochrany, takisto je ho možné uplatniť aj v podnikateľskej sfére a pri riešení ekonomických problémov.

Pojmy krízový manažment a podnikateľský manažment sa často krát zamieňajú, však existuje tu celá rada rozdielov, ktoré je možné vyšpecifikovať v prostredí pôsobenia, pri stanovovaní cieľov, v personálnom zabezpečení ako aj v čase plnenia úloh. Výrazný rozdiel je možné vidieť v prípravnom období, počas riešenia krízovej situácie i po jej skončení, kde sa úlohy krízového manažmentu odlišujú. [5], [8]

1.3.1 Pôsobnosť krízového manažmentu

Pred samotným skúmaním pôsobnosti, úloh a cieľov krízového manažmentu je potreba zdôrazniť nasledujúce skutočnosti:

- krízový manažment sa do určitej miery prelína s manažmentom verejnej správy či už organizačne alebo systémovo,
- predmetom riešenia krízového manažmentu sú väčšinou úlohy správneho charakteru,
- úlohy krízového manažmentu riešia najmä problematiku v oblasti prevencie a nie v období počas krízy.

Krízový manažment je nutné chápať ako:

- praktickú činnosť,
- teoretický problém, prípadne ako vedná disciplína,
- osobitná riadiaca činnosť ľudí. [1]

„Krízový manažment už dnes predstavuje logicky usporiadaný súbor poznatkov o možných krízach, ich príčinách i dôsledkoch, ale aj o princípoch, metódach a postupoch ich riešenia. Je to teda interdisciplinárny vedný odbor, ktorý sa zaoberá riadením ako cieľavedomou činnosťou ľudí a jeho poslaním je utvoriť metodológiu riadenia s dôrazom na dosiahnutie efektívnosti tejto činnosti vo vzťahu k vytýčenému cieľu“. [7]

1.3.2 Úlohy krizového manažmentu

Krizový manažment vykonáva množstvo úloh, ktoré majú odlišný charakter, rozsah a aj význam v závislosti na jednotlivé obdobia riadenia krízových situácií. Je teda možné ich rozdeliť do troch období:

A Úlohy plnené v prípravnom období

- Vypracovanie kompletnej stratégie krízového manažmentu v podmienkach rozvoja spoločnosti,
- priebežná úprava systému krízového manažmentu,
- analýza možnosti vzniku kríz a ich predpokladané negatívne účinky,
- vypracovanie krízových plánov a podrobných plánov spojenia,
- spracovanie a príprava na možný vznik krízy (príprava na riadenie krízy),
- neustála, trvalá kontrola a zdokonaľovanie možného, dostupného technického vybavenia krízového manažmentu,
- pravidelné uskutočňovanie súčinnostných cvičení, nácvikov a školení, následné prijatie opatrení,
- trvalé monitorovanie rizikových javov, ich eliminácia, príprava systému na zásah. [7]

B Úlohy plnené vo vykonávacom období (počas riešenia krízovej situácie)

- Na základe prvotnej informácie o vzniku krízovej situácie a následného plánu spojenia musí prebehnúť uvedenie celého záchranného systému krízového manažmentu a ďalších síl a prostriedkov do činnosti,
- v prípade potreby vykonať evakuačné a odsunové opatrenia,
- pre styk s verejnosťou a médiami je treba určiť hovorcu krízovej situácie,
- neustále získavať doplňujúce informácie o vzniknutej krízovej situácii,
- zabrániť šíreniu paniky medzi obyvateľstvom,
- v prípade nevyhnutnosti a obzvlášť závažnej krízovej situácie vyhlásiť mimoriadny stav,
- vykonávanie práci, činností, ktoré priamo súvisia so záchrannými, lokalizačnými a likvidačnými prácami,

- poskytovanie starostlivosti obyvateľstvu a informácií ohľadne priebehu krízy. [1]

C Úlohy plnené v období po skončení krízovej situácie

- Analýza priebehu uskutočnených lokalizačných, záchranných a likvidačných prác, vyhodnotenie ich príslušnej dosiahnutej úrovne a následné prijatie opatrení,
- posúdenie pripravených dokumentácií, zabezpečenia techniky, materiálu a personálu a prípadné prijatie zmien alebo úprav,
- materiál a technika, ktorú využíval k krízový manažment v priebehu riešenia krízy je nevyhnutne nutné navrátiť do pôvodného stavu,
- analýza rizikových faktorov v priestore, kde vznikla daná krízová situácia v súlade predísť opakovanému vzniku krízovej situácie,
- následné uskutočnenie návratu evakuovaných osôb, orgánov a organizácií, obnovenie rutinných, každodenných činností. [5]

Okrem výše uvedených úloh krízového manažmentu je treba venovať pozornosť hlavnej úlohe a tou je:

- prevencia, predchádzanie vzniku kríz a krízových situácií,
- vytvorenie predpokladov na riadenie, reakciu pri vzniku kríz a krízových situácií,
- pripravenosť a pohotovosť na zásah na všetkých úrovniach. [7], [10]

1.4 Ciele krízového manažmentu

Krízový manažment ako taký vykonáva množstvo úloh a činností, ktoré prispievajú k eliminácii vzniku krízových situácií. V rámci vyššie uvedených úloh krízového manažmentu je nutné spomenúť aj ciele krízového manažmentu, ktoré predstavujú významnú a dôležitú oblasť, ktorá svojim obsahom definuje podstatu a význam krízového manažmentu.

Ciele krízového manažmentu predstavujú následné činnosti:

- posudzovanie možných rizík a následná analýza podmienok vzniku kríz a krízových situácií,
- sformovanie predpokladaného vývoja a priebehu krízy, ktorá zahŕňa:
  - vypracovanie varianty vývoja krízy (následné vyhodnotenie silných a slabých stránok krízy),
  - analýzu varianty zo systémového pohľadu a na základe účasti jednotlivých subjektov na kríze (negatívne pôsobenie negatívnych dôsledkov krízy na nich),
- prijatie adekvátnych riešení, ktoré by boli použité v prípade vzniku krízy,
- dostať krízu pod kontrolu a minimalizovať straty. [1]

Ako prvé je nutné si dané ciele vytýčiť. Tento proces môže obsahovať množstvo problémov, s ktorými sa môžeme stretnúť v oblasti krízového manažmentu.

Jedná sa hlavne o:

- otázku rozporu krízového manažmentu so sociálnymi požiadavkami obyvateľstva (dané ciele krízového manažmentu sa čoraz viac dostávajú do rozporu s rozpočtovými prostriedkami, ktoré sú vynakladané na krízový manažment a s opatreniami, ktoré zabezpečujú. Tieto opatrenia a prostriedky sa javia ako nadsadené až niekedy zbytočné),
- výška cieľov vytyčovaných krízovým manažmentom priamo závisí od ekonomických možností štátu (v prípade ozbrojených síl tak vznikajú tlaky na znižovanie podstatnej časti síl a prostriedkov v oblasti krízového manažmentu z dôvodu ich neproduktívnosti),
- nemožnosť overenia v praxi určitej časti cieľov exaktnými metódami (ciele nie je možné korigovať podľa výsledkov ich každodenného plnenia). [7], [8]

2 KRÍZY A KRÍZOVÉ SITUÁCIE

V dnešnej dobe ako aj v minulosti boli otázky ochrany pred vznikom mimoriadnych udalostí a riešenie krízových situácií súčasťou života každého z nás. Človek v súčasnosti dokáže objasniť nie len zdroje, príčiny ale aj zákonitosti priebehu prevažnej väčšiny kríz.

Od pradávna si človek pretváral prírodu, prispôboval ju svojim potrebám, a nie je tomu inak aj dnes. Ľudstvo vie veľmi dobre ovplyvňovať technologické faktory a ľudské faktory, ktoré môžu spôsobovať prípadný vznik krízovej situácie. Čo predstavuje veľký problém v oblasti ovplyvňovania ľudstvom sú prírodné faktory aj keď sa dajú čiastočne eliminovať a predpovedať. Postupne sa však dané rozdiely medzi týmito faktormi vyrovnávajú a to hlavne dôsledkom ľudskej činnosti. [1]

Proces zdokonaľovania techniky je čoraz viac dynamickejší. Aplikácia nových, zložitejších a náročnejších technológií zvyšuje bezpečnosť jednotlivých operácií. Samozrejme existuje tu určitá pravdepodobnosť vzniku havárií či katastrof, avšak dokonalo vypracované protopatrenia túto pravdepodobnosť znižujú.

Ľudstvo si to možno ani neuvedomuje ale neustála aplikácia zložitejších a náročnejších technológií predstavujú čoraz väčšiu možnosť vzniku havárií a katastrof, ktoré môžu mať pre človeka a ľudskú spoločnosť ďalekosiahle negatívne následky.

Človek má individuálne potreby a záujmy, ktoré môžu spôsobovať prehlbovanie rozporov medzi ním a ľudským spoločenstvom. Príčinu vzniku rozporov medzi ľudskými spoločenstvami navzájom môžeme hľadať v riešení otázok v oblasti politiky, etiky, ekonomiky, náboženstva a v mnohých ďalších. [8]

Rozpory, ktoré sú vyššie uvedené, ale aj samotná príroda a hospodárstvo môžu predstavovať zdroj pre vznik kríz, ktoré sa následne negatívne odrážajú na existencii ľudstva a jeho rozvoji. Existujú samozrejme určité pravidlá, nariadenia a zákony, ktoré majú pomôcť čeliť týmto hrozbám a ktorými by sa mal riadiť každý z nás.

Na krízové situácie je možné sa dívať z troch oblastí, podľa charakteru krízových situácií a príčin, ktoré ich vyvolali:

- krízové situácie vyvolané prírodnými činiteľmi,
- krízové situácie spôsobené ľudskými činiteľmi,
- sekundárne krízové situácie. [7]

Vznik kríz a krízových situácií nie je možné vylúčiť z každodenného života v spoločnosti, v prírode i vo výrobných procesoch. Vzhľadom k danej skutočnosti je potrebné hľadať cesty a postupy, ktorých úlohou je minimalizovať vzniknuté škody a zabrániť stratám na majetku ale hlavne na životoch.

Človek nedokáže zabrániť vzniku krízových situácií. Budú nás sprevádzať nepretržite a nezávisle na našej vôli. Spoločnosť môže len prostredníctvom účinných opatrení obmedzovať ich početnosť a zmiernovať ich negatívne dôsledky. [4]

2.1 Krízové situácie prírodného charakteru

Človek môže len do určitej miery ovplyvňovať rozsah negatívneho pôsobenia krízových situácií prírodného charakteru či už na ľudstvo, životné prostredie alebo materiálne hodnoty, pretože v prevažnej miere sú nezávislé na ľudskej vôli a vedomí.

Je zrejmé, že klimatické zmeny, ktoré sú dôsledkom globálneho otepľovania atmosféry mali a neustále majú nepriaznivý dosah. Príroda neustále čelí nepredvídateľným prírodným vplyvom počas celého roku (mokro, sucho, jarné mrazy, teplo, vietor, krupobitie a mnohé ďalšie klimatické faktory).

Je možné predpokladať, že ľudstvo bude musieť čeliť čoraz viac tepelným výkyvom, hlavne čo sa týka letných mesiacov, kde nárast teploty bude výrazný. Nesmieme zabúdať aj na negatívne pôsobenie na ľudské telo a organizmus, kde sa môže objaviť zvýšené riziko úmrtia zo stresu z tepla a nárast infekčných chorôb prenášaných hmyzom – napríklad malária. [8], [10]

Krízové situácie prírodného charakteru je možné rozdeliť do nasledujúcich oblastí:

1. Povodne

Voda predstavuje nevyhnutnú podmienku existencie života na zemi. V dôsledku nerovnomerného priestorového a časového rozdelenia vody môžu vzniknúť krízové situácie, a to buď z hľadiska jej nedostatku alebo prebytku. Povodne postihujú niektoré časti sveta omnoho častejšie než ostatné.

Avšak vo všetkých prípadoch znehodnocujú ľudskú prácu a prinášajú škody na majetku a utrpenie pre ľudí, ktorí žijú v postihnutých oblastiach.

Príčiny povodní je možné hľadať v závislosti na viacerých faktoroch. Medzi veľmi ohrozené oblasti, kde je výskyt povodní častý, sú oblasti, ktoré patria do flyšového pásma, ktoré je typické tým, že nie je schopné akumulovať zrážky. V dôsledku toho tu voda rýchlo stečie a strháva pôdu. Samozrejme aj v týchto oblastiach tu je nutné hľadať zásahy človeka do prírody, ktorými sú napríklad obhospodarovanie lesa a obrábanie pôdy, regulácia tokov a nízka zalesnenosť. [9]

Rozlišujeme objektívne príčiny (nepriaznivé klimatické a iné podmienky) a subjektívne príčiny (ľudské zásahy spojené so vznikom povodní) povodní.

Stratégiu protipovodňovej ochrany je možné uskutočňovať dvomi základnými spôsobmi:

- urýchlením odtoku pomocou úprav toku (ochranné hrádze),
- spomalením odtoku pomocou umelých retenčných priestorov (rozptýlenie odtoku v nádržiach). [10]

Významnú úlohu v oblasti prevencie pred povodňami predstavujú technické (výstavba ochranných vodohospodárskych objektov – hrádze, úpravy tokov) a organizačné (spracovanie povodňových plánov, vykonávanie povodňových prehliadok) opatrenia.

Opatrenia na ochranu pred povodňami sú:

- povodňové plány a povodňové prehliadky,
- predpovedná, hlásna, varovná povodňová služba, hliadková služba,
- zabezpečovanie a záchranné práce. [5]

2. Suchá

Za sucho sa považuje taký stav počasia, pri ktorom dochádza k systematickému ochudobňovaniu pôdy o zásoby vody, kde vyparovanie vlhky je rýchlejšie ako jej dopĺňanie. Dôsledkom trvalého nedostatku dažďov, nízkou vlhkosťou pôdy a vzduchu dochádza ku vzniku sucha, ktoré má negatívny vplyv na poľnohospodársku výrobu a znamená veľké riziko vzniku požiarov. Postihuje rôzne oblasti s rôznou intenzitou. [1]

Proti extrémom počasia existujú praktické riešenia, ktoré musia mať predovšetkým charakter prevencie, ktoré súvisia s budovaním komplexu ochranných prvkov, vybudovaním účinného systému závlah, výstavbou vodných nádrží, ako aj eliminovaním predpokladaných rizík.

Na Zemi existujú rozsiahle oblasti, kde je výskyt extrémne suchých dní na každodennom poriadku. Jednou z najväčších oblastí je Sahara. Iný prípad nastáva v oblastiach kde prírodné podmienky umožňujú poľnohospodársku výrobu, tým sa oblasti stávajú čoraz viac zaľudnené a vznik neočakávaného extrémneho sucha a nedostatok dažďov spôsobuje problémy v poľnohospodárstve, ktorého dôsledkom sú problémy v zásobovaní obyvateľstva. Následky takejto situácie sú veľmi závažné. Vzhľadom k daným skutočnostiam sa vyvinulo medzinárodné úsilie na pomoc ľuďom obývajúcim dané kritické oblasti, avšak pomoc naráža na mnohé problémy, ktorými sú napríklad problémy s dopravou alebo vnútorné nepokoje. [9]

3. Požiare

Požiare spadajú do kategórie najproblematickejších krízových situácií. Na vzniku požiaru sa podieľajú rôzne faktory. Ako prvým by som spomenula ľudskú nepozornosť, chyby a v niektorých prípadoch dokonca aj úmyselné založenie požiaru človekom. Ako druhý faktor je samotná príroda a jej nevyspytateľnosť.

Človek odpradáva využíval oheň, bol jeho významným pomocníkom ale zároveň mu spôsoboval rozsiahle škody. Nie je tomu inak ani dnes. Okrem strát na majetku, oheň spôsobuje aj straty na ľudských životoch. Nemôžeme považovať za hrozbu len samotný oheň, ktorý má deštruktívne a smrtiace účinky, produktom požiaru je aj samotný dym, ktorý výrazne sťažuje záchranné a likvidačné práce. V poslednom rade sú životu nebezpečné jeho toxické účinky. [8]

V dnešnej dobe síce existujú kvalitné protipožiarne technológie a technické prostriedky na monitorovanie vzniku požiarov, ktoré sa neustále zdokonaľujú a vyvíjajú, bohužiaľ ale štatistické údaje o vzniku požiaroch na Slovensku majú všeobecne rastúci trend.

Počet požiarov v jednotlivých odvetviach hospodárstva na Slovensku v období rokov 2006 – 2010 znázorňuje tabuľka uvedená v prílohe č. 1.

Na celom území SR sú rovnomerne rozmiestnené jednotky Hasičského a záchranného zboru, ktoré sú organizačne, odborne a technicky pripravené zasiahnuť do 1 minúty od ohlásenia mimoriadnej udalosti. Tieto jednotky tvoria kostru Integrovaného záchranného systému, ktoré vykonávajú komplexne všetky činnosti od vyslobodenia postihnutých osôb až po uskutočnenie opatrení na zabránenie znečistenia životného prostredia. [9], [10]

4. Víchrice

„Prúdenie vzduchu z miesta vyššieho tlaku vzduchu na miesto nižšieho tlaku sa všeobecne nazýva vietor“. [9]

Silu a rýchlosť vetra je možné merať na základe Beaufortovej stupnice, ktorú prikladám v prílohe č. 2. Obsahuje 13 dielov a využíva sa pri meteorologických pozorovaniach. Bola zostavená v roku 1806, od bezvetria, ktoré sa vyznačuje dymom vystupujúcim hore, cez mohutnú víchricu, ktorej následky sú poškodzujúce až po orkán, ktorý má ničivé účinky.

Napriek dokonalo vypracovaným bezpečnostným opatreniam, včasnému varovaniu a dokonalému sledovaniu cyklónov prostredníctvom meteorologických družíc a špeciálnych výstražných služieb spôsobujú cyklóny každoročne obrovské materiálne škody a veľké straty na ľudských životoch.

„Tornádo je rýchlo rotujúci mohutný vzdušný vír s priemerom búrkového oblaku v tvare lievika, ktorý vychádza zo spodnej základne búrkového oblaku (cumulonimbu)“. [7]

Výskyt tornád je možné najčastejšie sledovať v USA a v Austrálii, avšak vyskytujú sa aj v Európe a na Slovensku. Najničivejšie tornádo môže dosahovať až 500 km.h^{-1} , čím prekonáva aj tropické cyklóny, vyvracia stromy, búra múry domov. [5]

5. Lavíny

Vznik snehových lavín je závislý od hrúbky a vlastností snehu a od vlastností podložia. Vznikajú na svahoch rozmanitých sklonov, najčastejšie na trávnom svahu alebo hladkom skalnom podloží, prípadne aj v dôsledku napadnutia väčšieho množstva nového snehu na zľadovatený podklad. Existuje veľké množstvo rôznych faktorov, ktoré spôsobujú uvoľnenie lavíny. Medzi najzákladnejšie patrí odmäk, silný nárazový vietor, odlamovanie ťažkých snehových previsov, narušenie kompaktnosti snehovej vrstvy neopatrným pohybom (náhodní lyžiari, snežné skútre), výrazná tepelná zmena alebo silná nárazová vlna hluku (hluk vrtuľníka). [1]

Rozlišujeme 4 základné druhy lavín, podľa hĺbky snehovej vrstvy, spôsobu pohybu a vlastností snehu:

- lavíny z páperového snehu,²
- lavíny zo suchého, alebo vlhkého prachového snehu,³
- doskové lavíny,⁴
- lavíny z vlhkého a mokrého firnového snehu.⁵ [7]

Existujú 3 skupiny ochranných opatrení proti vzniku lavín:

- technické opatrenia - (usmernenie ukladania snehu snehovými zábranami, zabránenie začiatku pohybu lavín, usmernenie dráhy lavín mimo chránený objekt),
- biologické opatrenia – zalesňovanie lavínového územia
- časovo obmedzené (dočasné) ochranné opatrenia – (evakuácia obyvateľstva a turistov, dočasné presmerovanie dopravy, umelé vyvolanie zosuvu lavíny pomocou priemyselných trhavín).

Je nutné mať v horských oblastiach dokonalo vypracované protilavínové zariadenia, ktoré umožnia predvídať vznik lavín a takisto záchranný systém, ktorý sa skladá z pripravených ľudí, techniky a lavínových psov. Dôležitým a účinným pomocníkom sa stávajú tiež malé vysielacie zariadenia, ktoré pomáhajú záchranárom určiť presnú polohu zasypaných ľudí. [5], [9]

6. Erózie a zosuvy

„Erózia je rozrušovanie vrchnej vrstvy pôdy a jej premiestňovanie do iných polôh, kde sa ukladá vo forme nánosov, činnosťou vody, vetra, snehu, ľadu a pod“. [9]

---

² Páperový sneh je veľmi suchý, ľahký a nesúdržný. Vzniká pri teplote -10 °C a za úplného bezvetria. Na našom území je pomerne vzácný.

³ Prachový sneh sa vytvára pri teplotách od -3 až -10 °C. Jedná sa o najčastejší nový napadaný sneh. Je veľmi ľahký. Pri teplote okolo 0 °C padá vo forme snehových vločiek vlhký prachový sneh.

⁴ Doskové lavíny rozoznávame mäkké a tvrdé. Príčinou ich pádu je vznik primárnej trhliny a následne dvoch sekundárnych trhlín, kde v dôsledku prekonaného odporu trenia snehovej dosky následne dochádza k pádu lavíny.

⁵ Firnový sneh, ktorý má konzistenciu zrn vzniká najmä na jar pri veľkom kolísaní denných a nočných teplôt. Vo vyšších horách sa firnové snehy a ľady menia na ľadovcový ľad v dôsledku ďalších a ďalších vrstiev snehu.

Existujú rôzne druhy erózie, ktoré sa môžu vyskytovať buď samostatne alebo v rôznych kombináciách, ktoré sa vyskytujú častejšie.

Erózie teda rozdeľujeme podľa činiteľa (faktora), ktorý eróziu spôsobuje a ktorý určuje jej priebeh na vodnú eróziu, veternú eróziu, snehovú eróziu, ľadovcovú eróziu, zemnú eróziu, antropogénnu eróziu.

Škody, ktoré spôsobujú erózie je mnoho. Medzi najzákladnejšie a najviac vyskytujúcejšie sú škody na porastoch plodín, z pozemkov je odnášaná najúrodnejšia vrstva pôdy a z vodohospodárskeho hľadiska je erodovaná zemina polutantom (znečisťujúcou látkou).⁶

Medzi najdôležitejšie úlohy protieróznej ochrany patrí odstránenie príčin erózie, zvýšenie protieróznej odolnosti pôdy a chránenie pôdy pred eróziou. [10]

Najčastejším typom svahových deformácií sú zosuvy.⁷ Predstavujú potenciálne vysoké riziko nebezpečenstva, najmä ak k zosuvom dochádza v obývanom území alebo ak predstavujú riziko pre energetické, komunikačné ťahy, prípadne priemyslovú infraštruktúru. Za vznik zosuvov môže do určitej miery aj samotný človek svojou nepremyslenou činnosťou ako je odlesňovanie svahov alebo nekontrolovateľnou výstavbou. Klasifikácia zosuvov podľa objemu je uvedená v prílohe č. 3. [1]

7. Zemetrasenia

Je ich možno považovať za najničivejšie a najstrašnejšie prírodné katastrofy, čo sa týka počtu obetí, škôd, veľkosti zasiahnutého územia ako aj otázka zložitosti ochrany proti nim. Vznik zemetrasení spôsobuje pohyb platní, z ktorých sa skladá zemská kôra, najčastejšie na východnom a západnom okraji Tichého oceánu, čo vysvetľuje prečo sú najviac postihnuté oblasti najmä Čína, Japonsko a západné pobrežie Severnej a Južnej Ameriky.

---

⁶ Polutant je znečisťujúca látka, ktorá v kombinácií s chemickými zlúčeninami z priemyselných hnojív a chemických ochranných látok zanáša vodné toky a nádrže, podzemné vody a celkovo znečisťuje životné prostredie.

⁷ Zosúvanie pôdy je pomerne pomalý a krátkodobý kĺzavý pohyb hornín, prípadne zvetralín po svahu pozdĺž šmykovej plochy. Je výsledkom gravitácie.

Existujú dva spôsoby merania (dve stupnice) veľkosti a sily zemetrasenia:

- Richterová stupnica,⁸
- Mercalliho stupnica.

Jednotlivé stupnice a kategórie zemetrasenia sú uvedené v prílohe č. 4.

Stupnica, ktorá necharakterizuje veľkosť zemetrasenia ale veľkosť jeho účinkov na ľudí, budovy a prírodu v dvanástich stupňoch sa nazýva Makroseizmická stupnica. [7]

V prípade takto závažnej prírodnej katastrofy akou je práve zemetrasenie je nevyhnutná včasná prognóza, prevencia a osveta katastrofických zemetrasení. Ďalšou skupinou je výchova a pripravenosť obyvateľstva, hlavne v oblastiach, kde je výskyt zemetrasení pomerne častý.

Ani Slovenská republika nemôže zaujať nečinný postoj čo sa týka vzniku zemetrasení. Síce patrí do oblasti s pomerne nízkou seizmickou aktivitou, jej sledovanie má veľký význam pre výstavbu a prevádzku špeciálnych objektov a zariadení, pre ktoré aj slabšia seizmická aktivita by mohla predstavovať hrozbu. [4]

8. Sopečná činnosť

„Sopečná činnosť je spôsobená magmou, ktorá vystupuje zo zemských hĺbok na zemský povrch a tak zapríčiňuje obrovský presun hmoty a tepelnej energie“. [9]

Magma zbavená plynov (láva) následne vystupuje na povrch prostredníctvom trhlín, ktoré vznikli v dôsledku technologických pohybov zemskej kôry. Môže vznikáť pokojný sopečný výlev alebo naopak aj prudký sopečný výbuch v závislosti od vnútorného tlaku plynu v magme a vonkajšieho zaťaženia. Sopky, ktoré sú najtypickejším prejavom sopečnej činnosti sa nachádzajú na celom svete.

Takisto rozlišujeme aj dĺžku trvania sopečnej aktivity a jednotlivé intervaly medzi erupciami. V prílohe č. 5 je možné vidieť jednotlivé rýchlosti erupcie v tonách za sekundu.

Následky sopečnej činnosti nie sú vôbec zanedbateľné. Mohutná a horúca magma, tečúca po zemskom povrchu spôsobuje veľmi negatívne následky na priemyselné, komunikačné objekty, poľnohospodárske kultúry, životné prostredie ale aj na obydlia ľudí a ich životy. [10]

---

⁸ Richterová stupnica je objektívnejšia a presnejšia než Mercalliho stupnica.

2.2 Krízové situácie spôsobené človekom

Krízové situácie spôsobené človekom rozlišujeme 4 základne druhy:

- vojnový (alebo ozbrojený) konflikt,
- civilizačné krízové situácie,
- havárie,
- terorizmus.

1. Vojnový konflikt

Vojnový konflikt je bohužiaľ možné považovať za najvýraznejšiu ľudskú aktivitu, kde dochádza k priamej konfrontácii ozbrojených síl jednotlivých štátov. Medzi najväčšie vojnové konflikty zaraďujeme I. a II. svetovú vojnu, počas ktorých zahynulo 25 miliónov ľudí (v I. svetovej vojne) a takmer 60 miliónov ľudí (v II. Svetovej vojne).

Bohužiaľ ani dnes nie je svet chudobnejší o vojnové konflikty. Príkladom môžu byť krajiny, ako sú Irak, Afganistan alebo Čečensko. [2]

2. Civilizačné krízové situácie

Ich vznik je možné spájať s negatívnym vplyvom výrobných činností človeka. Prejavom civilizačných krízových situácií môžu byť:

- popolčky,⁹
- kyslé dažde,
- smog,
- freóny,¹⁰
- používanie chemikálií rôzneho druhu a ich odpady,
- kontaminácia povrchových a podzemných vôd,
- narušenie ozónovej vrstvy. [4]

---

⁹ Popolčky sú jemné čiastočky popola, ktoré vznikajú spaľovaním práškového uhlia.

¹⁰ Freóny sú nehorľavé, nejedovaté, silno prchavé chlorovo-fluorové uhlíkovodíky. Ich štiepením vzniká voľný chlór, ktorý sa ihneď zlučuje s atómovým kyslíkom v ozónovej vrstve na oxid chlórny a následkom toho klesá množstvo ozónu v atmosfére.

3. Havárie

Narušením rovnovážného stavu v systéme ČLOVEK – STROJ – PROSTREDIE vznikajú havárie. Členíme ich na:

- priemyselné havárie (technologické, chemické a havárie jadrových energetických zariadení),
- poľnohospodárske havárie,
- havárie v doprave a ostatné havárie. [10]

4. Terorizmus

„Terorizmus predstavuje politicko-motivované násilie pôsobiace proti neozbrojeným ľuďom na národnej alebo nadnárodnej úrovni, pričom je uskutočňované skupinami alebo jednotlivcami“. [9]

Cieľom terorizmu, ktorý je v súčasnosti stále viac a viac negatívnym fenoménom dosiahnutie splnenia jednotlivých požiadaviek prostredníctvom použitia násilia, ktoré je zamerané na obyvateľstvo.

Medzi najrozšírenejšie typy terorizmu patria:

- medzinárodný terorizmus, vnútroštátny terorizmus a štátny terorizmus,
- sociálny terorizmus a ekonomický terorizmus,
- extrémistický terorizmus a náboženský terorizmus,
- narkoterorizmus.¹¹

Súčasná doba je charakterizovaná vzrastajúcim počtom teroristických útokov, kde dochádza k posunu od klasického (konvenčného) terorizmu k novým formám, ktorými sú najmä superterorizmus¹² a nekonvenčný terorizmus.¹³ [5], [7]

---

¹¹ Narkoterorizmus je možné definovať ako boj proti terorizmu spojený s bojom proti drogám. Je aktuálny najmä čo sa týka krajín akou je Južná Amerika, kde tento spôsob terorizmu používa narkomafia na presadzovanie svojich záujmov. Disponujú obrovskými finančnými prostriedkami, arzenálom zbraní a mnohými súkromnými armádami.

¹² Superterorizmus je možné chápať ako terorizmus jadrový, radiačný, chemický alebo biologický terorizmus.

¹³ Nekonvenčný terorizmus predstavujú informačný a biologický terorizmus.

2.3 Sekundárne krízové situácie

Medzi sekundárne krízové situácie, ktoré sú vyvolané prírodnými alebo ľudskými činiteľmi patria chaos, epidémie, hladomor a migrácia obyvateľstva.

Na svete existovali a stále existujú veľmi závažné a smrtiace choroby, ktorými sú napríklad mor, kiahne, cholera, lepra, malária či chrípka. Všetky tieto choroby spôsobujú epidémie, ktoré trvali v minulosti aj niekoľko rokov a mali na svedomí až desiatky miliónov ľudských životov. Epidémie moru a cholery sa podarilo na mnohých miestach úplne zlikvidovať, dostať pod kontrolu.

Avšak veľmi závažnou chorobou, ktorá stále pretrváva je výskyt AIDSu.¹⁴ Preto je potreba sa neustále venovať výskumu nových liečebných postupov nových a neznámych druhov chorôb, ktoré sa vyskytujú po celom svete.

V súčasnosti zomierajú ročne milióny ľudí na rôzne infekčné choroby, a to najmä na ochorenia dolných dýchacích ciest (zápal pľúc), tuberkulózu, cholera, maláriu, osýpky, tetan, čierny kašeľ, rôzne hnačkové ochorenia, AIDS alebo hepatitídu B. Podľa správ OSN¹⁵ zomrelo doposiaľ na vírusové ochorenie AIDS vyše 18 miliónov ľudí a infikovaných vírusom HIV¹⁶ je asi ďalších 40 miliónov ľudí.

Z celosvetového hľadiska je prvoradé riešenie otázky odstraňovania hladu a chudoby. Síce v roku 1996 organizácia FAO¹⁷ spoločne so spoluprácou OSN prijala plán na zníženie počtu hladujúcich a podvyživených ľudí na svete z 840 miliónov na polovicu do konca roku 2015, tento cieľ sa bohužiaľ nedarí dosiahnuť. [1], [7] a [9]

---

¹⁴ AIDS znamená syndróm získaného zlyhania imunity. Imunita je nesmierne dôležitá pre ľudskú obranyschopnosť.

¹⁵ Organizácia spojených národov (OSN) má za cieľ udržovať medzinárodný mier a bezpečnosť, rozvíjať priateľské vzťahy medzi národmi, riešiť problémy rôzneho charakteru (humanitné, kultúrne a sociálne).

¹⁶ HIV je obzvlášť zákerný vírus. Nazýva sa tiež ako ľudský vírus imunitnej nedostatočnosti. Tento vírus spôsobuje ochorenie AIDS a znamená pre človeka, ktorý je nakazený týmto vírusom, že môže zomrieť na chorobu, na ktorú sa inak nezomiera, napríklad na zápal pľúc.

¹⁷ FAO je organizácia pre potraviny a poľnohospodárstvo, ktorej cieľom je zabezpečiť dostatok potravín a pitnej vody pre obyvateľov rozvojových krajín (patria sem všetky africké krajiny, latinskoamerické krajiny a krajiny južnej a juhovýchodnej Ázie).

3 MANAŽMENT CIVILNEJ OCHRANY

Utváranie a zdokonaľovanie civilnej ochrany (ďalej len CO) patrí k celospoločenským záujmom. Činnosť civilnej ochrany Slovenskej republiky sa riadi okrem iného medzinárodným humanitným právom, z čoho vyplýva, že má humanitné poslanie.

„Ústavným právom občanov Slovenskej republiky je právo na ochranu života, zdravia a majetku v prípadoch vzniku mimoriadnych udalostí“. [7]

Existuje množstvo rôznych špecifických inštitúcií, ktoré sa zaoberajú problematikou zabezpečovania daného práva. Za najdôležitejšiu z nich je možné považovať práve civilnú ochranu obyvateľstva. *„Zákon Národnej rady Slovenskej republiky číslo 42/1994 Z.z o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a k tomu vydané vykonávacie predpisy ustanovuje poslanie, úlohy, riadenie, organizáciu, ako aj pôsobnosť orgánov štátnej správy, obcí a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri plnení úloh CO“.* [19]

Dnešná moderná spoločnosť nesie so sebou pozitívne ale aj negatívne dôsledky a sprievodné javy, ktoré si vyžadujú nie len presné a dokonalé projektovanie a vytváranie plánov obrany, ochrany a vnútornej bezpečnosti ale je treba venovať veľkú pozornosť aj samotnému efektívnemu využívaniu adekvátneho systému samotnej obrany, ochrany a vnútornej bezpečnosti štátu.

Slovenskú republiku je možné považovať za novokonštituovaný zvrchovaný štát, ktorý od svojho vzniku vychádza z rôznych vedeckých analýz a prognóz vývoja bezpečnostnej situácie vo svete, v Európe a na vlastnom území s cieľom využitia daných poznatkov pri vytváraní svojej vlastnej bezpečnostnej politiky ako aj pri zabezpečovaní svojej bezpečnosti a obrany.

Prehlbovanie nestability, neurčitosti a nepredvídateľnosti bezpečnostného prostredia vo svete je základným podnetom k jeho vývoji. Jednou z príčin vzniku danej nestability a neurčitosti bezpečnostného prostredia je rastúci počet zlyhávajúcich štátov ako aj negatívny vplyv niektorých neštátnych činiteľov. [2]

Obsahom Bezpečnostnej stratégie Slovenskej republiky a Obrannej stratégie Slovenskej republiky sú otázky prístupov a stanovísk ako aj východiskové postuláty¹⁸ bezpečnosti a obrany štátu. [2]

3.1 Základné pojmy

Medzi základné pojmy manažmentu civilnej ochrany patria:

Analýza územia – „predstavuje posúdenie nebezpečenstva pre prípad vzniku mimoriadnej udalosti s ohľadom na zdroje ohrozenia. Vyhotovuje sa vo forme súborov dokumentov“.

Lokalizačné práce – „sú to činnosti na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti“.

Likvidačné práce – „sú činnosti na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti“.

Núdzové ubytovanie – „je zabezpečenie dočasného bývania osôb ohrozených alebo osôb postihnutých následkami mimoriadnej udalosti“.

Núdzové zásobovanie – „je zabezpečenie dočasného minimálneho stravovania, minimálnych dávok pitnej vody a poskytovanie ďalších základných potrieb osobám postihnutých mimoriadnou udalosťou v medziach existujúcich podmienok na prežitie, najmä dodávok elektrickej energie, zabezpečenie tepla a základné zdravotnícke zabezpečenie“.

Ukrytím – „sa rozumie ochrana osôb v ochranných stavbách pred možnými následkami mimoriadnych udalostí“.

Evakuáciou – „sa rozumie odsun ohrozených osôb, domácich zvierat, prípadne vecí z určitého územia“. [8], [10]

---

¹⁸ Postulát je možné spájať s pojmom logika, pretože predstavuje jeden zo základných pojmov logiky, filozofie a prírodných vied. Je to názov pre predpoklad, ktorý je v danej teórii chápaný ako pravdivý.

Informačný systém civilnej ochrany – tvorí ho hlásna služba a služba civilnej ochrany, kde:

- hlásna služba – slúži k včasnému varovaniu obyvateľstva varovnými signálmi prostredníctvom sirén o vzniku mimoriadnej udalosti. Varovné signály sú dopĺňané o informácie, ktoré sú šírené prostredníctvom miestnych informačných prostriedkov.
- informačná služba – predstavuje zber, spracovanie, vyhodnocovanie a následné poskytovanie informácií. [6]

Sebaochranou – „rozumie sa ňou pomoc vlastnými silami a prostriedkami, ktorá sa zameriava na ochranu vlastnej osoby a jej najbližšieho okolia a smeruje k zmierneniu alebo k zamedzeniu pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti“.

Plán ochrany obyvateľstva – „je to súbor dokumentov obsahujúcich protiradiačné, protichemické a proti biologické a ďalšie opatrenia, technické a iné informácie potrebné na zabezpečenie ochrany obyvateľstva pre prípad mimoriadnej udalosti“.

Jednotka civilnej ochrany – „je organizovaná skupina osôb, odborne pripravená a materiálne vybavená na plnenie úloh civilnej ochrany“.

Materiál civilnej ochrany – „sú hnutelné veci obstarané spravidla z prostriedkov štátneho rozpočtu a určené na zabezpečovanie hlásnej služby a informačnej služby civilnej ochrany, úloh plnených jednotkami civilnej ochrany, ako aj prostriedky individuálnej ochrany obyvateľstva“. [9]

Varovanie obyvateľstva – uskutočňuje sa varovnými signálmi, a to:

- “Všeobecné ohrozenie“ – uskutočňuje sa dvojminútovým kolísavým tónom sirén v prípade ohrozenia alebo vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti šírenia následkov mimoriadnej udalosti.
- “Ohrozenie vodou“ – šesťminútový stály varovný tón sirén v prípade ohrozenia ničivými účinkami vody.

Signál “Koniec ohrozenia“ - stály dvojminútový tón sirén bez opakovania. [6]

3.2 Poslanie a úlohy civilnej ochrany

„Civilná ochrana obyvateľstva je komplex úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík a ohrození, ako aj určenie postupov a činnosti pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí“. [7]

Poslaním CO obyvateľstva je chrániť životy, zdravie a majetok v súlade so zákonom, vytvárať pre ľudí také podmienky, ktoré im zabezpečia prežitie pri vzniku mimoriadnej udalosti a počas nej a v neposlednom rade za týmto účelom spolupracovať s podobnými inštitúciami ostatných štátov pri poskytovaní vzájomnej pomoci.

Systém civilnej ochrany zahŕňa radu opatrení a úloh, ktorými sú:

- organizovanie, riadenie a vykonávanie záchranných, lokalizačných a likvidačných prác, ktoré spočívajú hlavne v záchrane osôb, majetku a následné poskytovanie predlekárskej a lekárskej pomoci,
- uskutočňovanie hlásnej a informačnej služby,
- zabezpečovanie núdzového zásobovania a ubytovania,
- zabezpečovanie evakuácie a ukrytia,
- vykonávanie protiradiačných, protichemických a proti biologických opatrení,
- vytváranie a príprava výkonných jednotiek civilnej ochrany,
- vykonávanie prípravy na civilnú ochranu,
- a následné zabezpečovanie edičnej, vedeckovýskumnej a vývojovej činnosti v rámci civilnej ochrany. [16], [17]

Všetky tieto úlohy ale aj mnohé ďalšie doplňujúce činnosti vykonáva civilná ochrana aj počas vyhlásenia vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu alebo núdzového stavu.

Orgány SR zodpovedné za plnenie úloh CO v rozsahu ustanovenom v zákone:

- vláda SR,
- Ministerstvo vnútra SR,
- ostatné ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy a iné ústredné štátne orgány,
- obvodné úrady, samosprávne kraje a obce,
- právnické osoby (ďalej len PO) a fyzické osoby (ďalej len FO). [2]

3.3 Riadenie a organizácia civilnej ochrany

Za riadenie civilnej ochrany obyvateľstva zodpovedá Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len MVSR), ktoré spolupracuje v oblasti plnenia základných úloh CO hlavne so štátnymi orgánmi, samosprávnymi krajmi, s obcami, právnickými osobami a fyzickými osobami a verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním, ktorými sú napríklad Slovenský Červený kríž, dobrovoľné jednotky požiarnej ochrany, Rýchla zdravotnícka služba, Horská služba, Združenie kynológov záchranárov SR ako aj Zväz civilnej ochrany Slovenskej republiky a mnohé ďalšie.

Dané orgány vykonávajú svoju činnosť v prípadoch vzniku mimoriadnej udalosti pri záchranných, lokalizačných a likvidačných prácach. V súvislosti s dôležitosťou, významom úloh, rozsahom a zložitou civilnej ochrany je nevyhnutná ich vzájomná koordinácia.

MVSR vytvorilo osobitný útvar civilnej ochrany (úrad CO), prostredníctvom ktorého uplatňuje svoju pôsobnosť na tomto úseku. [3]

3.4 Pôsobnosť a postavenie orgánov štátnej správy a samosprávy pri ochrane obyvateľstva

Vyššie uvedené orgány štátnej správy a samosprávy majú svoju určitú pôsobnosť a postavenie v rámci plnenia úloh v civilnej ochrane.

Ministerstvo vnútra ako ústredný orgán štátnej správy

Dané ministerstvo uskutočňuje svoju pôsobnosť a postavenie vo veciach civilnej ochrany vydávaním všeobecne záväzných právnych predpisov, smerníc a pokynov. Ďalšou dôležitou úlohou, ktorú vykonáva MVSR je vypracúvanie koncepcie organizácie a rozvoja civilnej ochrany vždy na určitý časový úsek. Úlohou vypracúvania danej koncepcie je nie len vyhodnotenie získaných skúseností a informácií pri plnení úloh ale aj zohľadnenie technického pokroku, pričom vychádza z finančných možností. Hlavným cieľom tejto koncepcie je skvalitňovanie ochrany života, zdravia a majetku v prípade vzniku mimoriadnej udalosti.

MVSR takisto vykonáva dohľad a kontrolu nad plnením úloh civilnej ochrany. [2]

Obvodný úrad

Medzi základné úlohy obvodného úradu patria:

- uskutočňovanie potrebnej analýzy územia z hľadiska možného vzniku mimoriadnych udalostí,
- vypracovanie a vedenie všetkých dokumentov týkajúcich sa CO,
- riadenie a plnenie úloh informačného systému CO,
- vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva,
- plánovanie, organizovanie a riadenie prípadnej evakuácie v danom obvode,
- uskutočňovanie všetkých záchranných, lokalizačných a likvidačných prác na území daného obvodu,
- uskutočňovanie preventívnej a propagačnej činnosti CO,
- a v neposlednom rade sa jedná o vypracovanie a následné odovzdanie návrhu výdavkov na CO zo štátneho rozpočtu MVSR. [10]

Obec:

- vypracúva plán ochrany obyvateľstva, oboznamuje sa s havarijnými plánmi podnikov na svojom území a následne informuje obyvateľstvo o postupe pri vzniku mimoriadnej udalosti,
- riadi záchranné, lokalizačné a likvidačné práce, ak nepatria do pôsobnosti orgánov štátnej správy, PO alebo podnikateľov na území obce,
- uskladňuje a zabezpečuje výdaj materiálu civilnej ochrany jednotkám CO zriadeným obcou a prostriedkov individuálnej ochrany¹⁹ v prípade ak tieto prostriedky nezabezpečujú PO alebo podnikateľa,
- podľa potreby určuje vhodné ochranné stavby a zabezpečuje ich údržbu, ktoré sa následne použijú na ukrytie obyvateľstva v prípade vzniku mimoriadnej udalosti,
- uskutočňuje hlásnu službu na území obce,
- poskytuje nevyhnutnú a okamžitú pomoc v núdzi obyvateľom obce a osobám nachádzajúcim sa na území obce, najmä prístrešie, stravu a inú materiálnu pomoc,
- vytvára jednotky CO z obyvateľstva obce a stará sa o ich pripravenosť a pohotovosť k zásahu v prípade vzniku mimoriadnej udalosti,
- plánuje, vyhlasuje a riadi evakuáciu osôb, následne vytvára potrebné podmienky na poskytnutie núdzového ubytovania a stravovania pre obyvateľov obce ale aj pre evakuované osoby z iných obcí,
- vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu v obci a neodkladne o tom informuje obvodný úrad,
- hospodári s pridelenými finančnými prostriedkami na CO a následne požaduje po štátu náhradu skutočne vynaložených prostriedkov, ktoré sú financované zo štátneho rozpočtu. [8], [16]

---

¹⁹ Prostriedky individuálnej ochrany predstavujú prostriedky na ochranu dýchacích ciest a očí proti účinkom nebezpečných látok.

Vyšší územný celok – samosprávny kraj:

Samosprávny kraj v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti podľa článku VI zákona č. 416/2001 Z. z.:

- a) „poskytuje obvodnému úradu podklady potrebné na vypracovanie analýzy územia a podklady na vypracovanie plánov ochrany obyvateľstva z hľadiska možných mimoriadnych udalostí“,
- b) „spolupracuje s orgánmi štátnej správy a obcami pri plánovaní a zabezpečovaní evakuácie na svojom území a utvára podmienky pri evakuácii na súčinnosť medzi samosprávnymi krajinami“,
- c) „poskytuje obvodnému úradu údaje o zariadeniach civilnej ochrany a spolupracuje s orgánmi štátnej správy a obcami pri plánovaní a riešení ukrytia obyvateľstva“,
- d) „spolupracuje s orgánmi štátnej správy najmä pri príprave na civilnú ochranu“,
- e) „podieľa sa na preventívno-výchovnej a propagačnej činnosti v civilnej ochrane“.

[9]

3.5 Povinnosti a oprávnenia iných účastníkov civilnej ochrany**3.5.1 Povinnosti právnických a fyzických osôb**

Všetci podnikatelia, ktorí môžu svojou činnosťou ohroziť život, zdravie alebo majetok svojich zamestnancov či iných osôb, sú povinní:

- plánovať, organizovať a zabezpečovať ochranu svojich zamestnancov a osôb, ktoré môžu ohroziť, a s tým spojená povinnosť vypracúvať plán ochrany svojich zamestnancov,
- vypracúvať a poskytovať obvodným úradom a obciam pravidelné a aktualizované informácie o možnom nebezpečenstve, jeho rozsahu, spôsobe ochrany a likvidácii následkov v rámci územia, na ktorom pôsobia,
- vykonávať hlásnu službu pre svojich zamestnancov, obyvateľstvo a obce, ktoré bezprostredne ohrozujú,
- zabezpečovať na vlastné náklady špeciálne prostriedky individuálnej ochrany pre svojich zamestnancov a iné osoby. [8]

Fyzické osoby majú povinnosť:

- plniť v primeranej výške úlohy podľa činnosti akú vykonávajú,
- zaobchádzať so špeciálnymi prostriedkami individuálnej ochrany v súlade s pokynmi od podnikateľov, ktorí tieto prostriedky zabezpečili. [16]

3.5.2 Oprávnenia fyzických osôb

Fyzická osoba má právo:

- na včasné varovanie pred hroziacim nebezpečenstvom a s tým spojená následná evakuácia a ukrytie,
- na zabezpečenie prostriedkami individuálnej ochrany a spôsobe použitia týchto prostriedkov,
- na bezprostrednú pomoc pri ohrození života, zdravia a majetku,
- na informovanosť a vytvorenie podmienok na zabezpečenie prípravy na CO, za účelom získania nevyhnutných vedomostí a zručností o sebaochrane a pomoci iným v núdzi. [9]

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že systém manažmentu civilnej ochrany je prepracovaný, legislatívne ošetrený a vytvára základné predpoklady pre realizáciu činností v rámci CO obyvateľstva. Jednotlivé orgány CO majú svoje osobitné postavenie a vykonávajú radu dôležitých činností a úloh. Sú navzájom prepojené a poskytujú radu dôležitých informácií a podkladov k výkonu jednotlivých činností. V rámci riadenia CO obyvateľstva sú jasne definované práva a povinnosti ako fyzických tak aj právnických osôb, ktorých dodržovanie je nesmierne dôležité z hľadiska ich významu.

4 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Hrozba hromadných nešťastí a technologických havárií je aktuálnym problémom, ktorý za posledných desať rokov zaznamenal narastajúci výskyt. Jedná sa o veľmi dôležitú oblasť, ktorej je nutné venovať patričnú pozornosť. Príčin vzniku havárií či hromadných nešťastí je veľa. Jedná sa najmä o zintenzívnenie dopravy, zvýšenie migrácie obyvateľstva, rozvoj nových zbraní či nečakané prírodné úkazy (záplavy, veterné kalamity a pod.).

Existencia týchto problémov si vyžaduje určité preventívne opatrenia. Jedným z garantov je práve Integrovaný záchranný systém SR (ďalej len IZS). Vytvorenie daného vnútroštátneho záchranno-bezpečnostného systému budí v občanoch našej republiky istotu a dôveru, že v prípade vzniku hromadného alebo individuálneho nešťastia sa môže obrátiť na špeciálne vycvičené zložky, činné v záchrane zdravia, života a majetku. [8]

Na základe zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme, v ňom pôsobia:

- základné záchranné zložky,
- ostatné záchranné zložky.

Jednotlivé zložky IZS plnia množstvo úloh a činností v rámci ochrany obyvateľstva. Plánujú, pripravujú a realizujú použitie síl a prostriedkov v prospech plnenia úloh ozbrojených síl pri obrane nášho štátu a plnení ďalších úloh. Ich činnosť je veľmi významná i v prípade vzniku krízových situácií, kde vykonávajú záchranné práce (lokalizačné a likvidačné). Zložky IZS poskytujú taktiež neodkladnú odbornú, zdravotnícku, technickú a ďalšiu pomoc osobám, ktoré sa ocitnú v tiesni. Na uskutočňovanie všetkých týchto činností IZS disponuje adekvátnou technikou a vecnými prostriedkami. [20]

4.1 Základné pojmy

„Integrovaný záchranný systém je koordinovaný postup jeho zložiek pri zabezpečovaní ich pripravenosti a pri vykonávaní činnosti a opatrení súvisiacich s poskytovaním pomoci v tiesni“.

„Tiesňou je stav, pri ktorom je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie a postihnutý je odkázaný na poskytnutie pomoci“.

„Zásahom je súhrn nevyhnutných úkonov a opatrení záchranných zložiek integrovaného záchranného systému, ktoré súvisia s neodkladným poskytnutím pomoci v tiesni“.

„Plánom poskytovania pomoci sa rozumie spôsob aktivizovania a koordinovania záchranných zložiek integrovaného záchranného systému vysielaných na zásah na účely poskytnutia pomoci v tiesni“. [9]

4.2 Organizácia integrovaného záchranného systému

V rámci integrovaného záchranného systému pôsobia:

1. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky,
2. obvodné úrady,
3. záchranné zložky. [20]

1. Ministerstvo vnútra SR:

- plánuje, riadi, koordinuje a kontroluje plnenie úloh na úseku IZS,
- zabezpečuje odbornú prípravu osôb, ktoré sú zaradené do koordinačných stredísk IZS,
- úzko spolupracuje s orgánmi štátnej správy v oblasti prípravy a následnej tvorby automatizovaného systému podpory riadenia a spracúvania informácií,
- zabezpečuje vysielanie záchranných zložiek IZS v rámci republiky, v prípade potreby nevyhnutnej pomoci.

2. Obvodné úrady

Úlohou obvodného úradu je koordinácia a riadenie plnenia úloh na úseku IZS. V súvislosti s tým zriaďuje koordinačné stredisko²⁰, utvára všetky potrebné technické podmienky nevyhnutné pre činnosť tohto strediska a v neposlednom rade rozhoduje o náhrade výdavkov a škôd spojených s mimoriadnou udalosťou a uhrádza tieto náhrady. [8]

---

²⁰ Koordinačné stredisko je stredisko, ktoré ma za úlohu zabezpečovanie príjmu tiesňových volaní na linku tiesňového volania, následné vyhodnocovanie získaných informácií o tiesňovom volaní, vypracovanie plánu poskytovania pomoci a mnohé ďalšie.

3. Záchranné zložky

Nasledujúca kapitola 4.3 sa venuje jednotlivým záchranným zložkám IZS.

4.3 Záchranné zložky integrovaného záchranného systému

4.3.1 Základné záchranné zložky

Medzi základné záchranné zložky patria:

- Hasičský a záchranný zbor a Mestský hasičský a záchranný zbor hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy,
- záchranná zdravotná služba,
- útvary policajného zboru a letecký útvar ministerstva vnútra,
- vojenské záchranné útvary civilnej ochrany a kontrolné chemické laboratóriá civilnej ochrany,
- banská záchranná služba. [2]

Všetky vyššie uvedené základné záchranné zložky poskytujú bezodkladne odbornú, zdravotnú, technickú a ďalšiu potrebnú pomoc ľuďom, ktorí sa ocitnú v tiesni a za týmto účelom sa vybavujú technickými a vecnými prostriedkami. Daná pomoc sa uskutočňuje na základe pokynov koordinačného strediska alebo vlastného operačného strediska tiesňového volania. Dané zložky musia byť neustále v pohotovosti, pre prípad vzniku mimoriadnej udalosti. Obyvatelia majú možnosť kedykoľvek zavolať na jednu z tiesňových liniek (150,155,158,112) a ohlásiť vznik mimoriadnej udalosti.

Po ohlásení dochádza k vyhodnoteniu informácií získaných z tiesňového volania a k následnej realizácii zásahu záchranných zložiek IZS. Tento zásah musí byť rýchly a pohotový, a preto sú zložky IZS rozmiestnené po celom území SR. [6], [21]

4.3.2 Ostatné záchranné zložky

Pojem ostatné záchranné zložky ISZ zahrňuje:

- ozbrojené sily Slovenskej republiky,
- obecné (mestské) hasičské zbory,
- závodné hasičské útvary,

- závodné hasičské zbory,
- pracoviská vykonávajúce štátny dozor alebo činnosti podľa osobitných predpisov,
- horská služba a Spolok horských vodcov,
- jednotky civilnej ochrany,
- obecná polícia,
- útvary Železničnej polície,
- Slovenský Červený kríž,
- iné právnické osoby a fyzické osoby, ktorých predmetom činnosti je poskytovanie pomoci pri ochrane života, zdravia a majetku. [2]

Jednotlivé ostatné záchranné zložky tvoria významnú súčasť integrovaného záchranného systému na regionálnej úrovni. Uskutočňujú množstvo rôznorodých a rozsiahlych preventívnych činností a poskytujú konkrétnu pomoc pri záchranných, lokalizačných a likvidačných prácach. [9]

Celkovo je možné konštatovať, že daná problematika riadenia krízového manažmentu, CO obyvateľstva a jednotlivých zložiek IZS je legislatívne, organizačne a systémovo dobre prepracovaná. Jednotlivé riadiace orgány CO a zložky IZS majú presne stanovené úlohy a činnosti, v súlade so zákonmi a vyhláškami definujúcimi danú problematiku. Ich činnosť zahŕňa nie len samotné riešenie vzniknutej situácie ale aj dokonalú a prepracovanú analýzu a následne prijatie opatrení s cieľom predísť vzniku mimoriadnej udalosti.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

5 KRÍZOVÝ PLÁN MESTA

Ochrana ľudského života, zdravia a majetku by mala byť na prvom mieste. V systéme krízových činností má krízový plán zásadný význam. Tento význam spočíva vo vybudovaní dokonalo vypracovaného plánu, slúžiaceho pre účely zabezpečenia ochrany a bezpečnosti v meste.

Každé mesto a jeho obyvatelia sa môžu prakticky kedykoľvek ocitnúť v situácií, ktorá bude znamenať riziko vzniku mimoriadnej udalosti. Mesto ako také by malo byť pripravené čeliť situáciám, ktoré môžu predstavovať určitú hrozbu alebo riziko. Existencia krízového plánu mesta predstavuje určitú stratégiu, postupy ako riešiť prípadný vznik mimoriadnej udalosti.

Jedná sa o etické hľadisko krízového plánu, na ktoré následne nadväzuje materiálne hľadisko, ktoré je taktiež z pohľadu ochrany majetku a minimalizácie škôd veľmi dôležité. Sociálnu oblasť pokrýva spolupráca mesta s orgánmi štátnej správy.

Dôležitú úlohu pri tvorbe krízového plánu zohráva práve lokalita konkrétneho mesta, prípadne celej oblasti daného obvodu. Niektoré oblasti na Slovensku sú považované za rizikové, kde výskyt krízových situácií je pomerne častý. Táto skutočnosť je ovplyvnená vznikom krízových situácií, či už prírodného charakteru alebo situácií, ktorých činiteľom je samotný človek a spoločnosť.

5.1 Charakteristika krajinnej oblasti mesta Martin

Geografická charakteristika

Mesto Martin sa nachádza v severnej časti Turčianskej kotliny na rieke Turiec, ktorú obklopujú dve pohoria, Veľká a Malá Fatra. Rozloha okresu mesta Martin je 736 km². V danom okrese sa nachádzajú 2 mestá (Martin, Vrútky) a 41 obcí. Medzi jednotlivé časti mesta zaraďujeme mestské časti (ďalej len MČ): Jahodníky, Košúty, Ľadoveň, Podháj, Priekopa, Sever, Stred, Tomčany, Záturčie a Stráne. Nachádzajú sa tu taktiež jednotlivé sídliská ako: Košúty I, Košúty II, Ľadoveň, Sever a Záturčie. Medzi osady mesta Martin patria Mestská Bôrová a Podstráne.

Stred mesta sa nachádza v nadmorskej výške 394 metrov nad morom, územie mesta vo výške 386 až 1476 metrov nad morom. Priemerná ročná teplota sa pohybuje v rozmedzí od 7 – 7,5 °C, priemerný ročný úhrn zrážok je 750 – 860 mm.

Demografická charakteristika

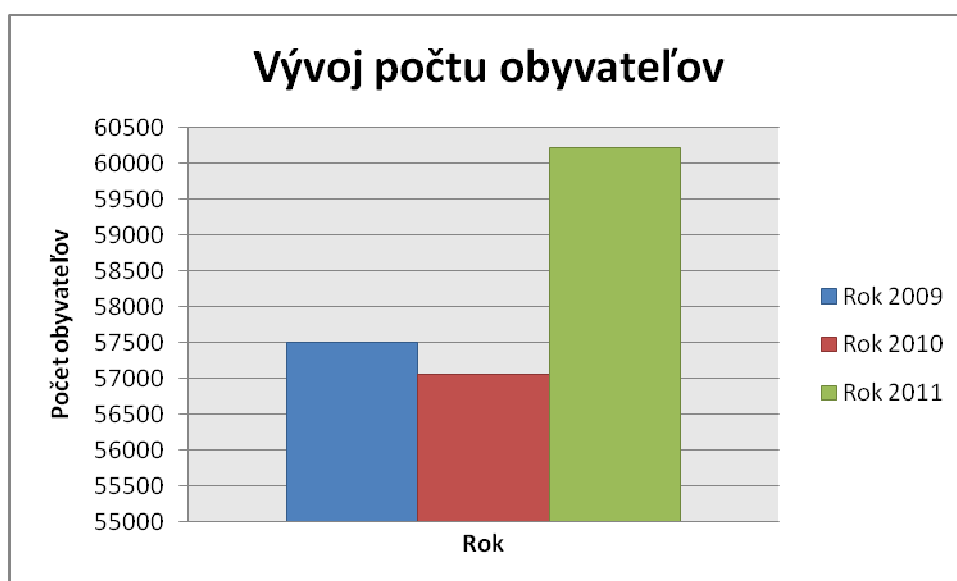
Podľa štatistických údajov z roku 2011 sa v meste Martin nachádza 60 220 obyvateľov. V nasledujúcich tabuľkách je možné vidieť vývoj počtu obyvateľov v priebehu posledných troch rokov a vekovú štruktúru obyvateľstva na úrovni mesta. Jednotlivé hodnoty v tabuľkách som čerpala z údajov Štatistického úradu SR a Mestského úradu Martin.

Tab. 1. Vývoj počtu obyvateľov na úrovni mesta

Územie	Počet obyvateľov k 31.12.2009			Počet obyvateľov k 31.12.2010			Počet obyvateľov k 31.12.2011		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
MT	57 494	27 668	29 826	57 059	27 468	29 591	60 220	28 968	31 252

Zdroj: ŠU SR

Vývoj počtu obyvateľov mesta Martin zaznamenal výrazný nárast v roku 2011 v porovnaní s rokom predchádzajúcim, pričom v roku 2010 bola zaznamenaná väčšia úmrtnosť kde celkový počet obyvateľov bol o 435 obyvateľov menší v porovnaní s rokom 2009. Pre lepšiu prehľadnosť som jednotlivý vývoj počtu obyvateľov znázornila na grafe, ktorý je možné vidieť nižšie.

Obr. 1. Grafické znázornenie vývoja počtu obyvateľov v meste Martin

Zdroj: Vlastný

Tab. 2. Veková štruktúra obyvateľstva na úrovni mesta

Počet rokov	Počet obyvateľov
0-3	1784
3-15	6502
15-18	2569
18-60	38 075
60-65	3120
65-70	2455
70-75	2145
75-80	1746
80-85	1141
85-90	596
90-95	66
95-100	20
100-105	1
Spolu obyvateľov k 31.12.2011	60 220

Zdroj: Mestský úrad Martin

Tab.2. obsahuje údaje o vekovej štruktúre obyvateľstva mesta Martin. Ako je možné vidieť, najpočetnejšiu skupinu tvoria obyvatelia vo vekovej hranici od 18 do 60 rokov. Obyvatelia mesta spadajúci pod vekovú hranicu 18 rokov tvoria 18 % z celkového počtu obyvateľov, pričom obyvatelia starší než 60 rokov tvoria 19 % z celkového počtu obyvateľov. Je teda možné tvrdiť, že je v danom meste zaznamenaná nižšia pôrodnosť a nárast starnutia obyvateľstva.

Z hľadiska ochrany obyvateľstva sa jedná o veľmi závažný faktor čo sa týka zabezpečenia ochrany starších obyvateľov, zdravotníckej starostlivosti, vybudovania úkrytov, plánu evakuácie či budovanie nových domovov pre dôchodcov. Všetky tieto faktory je potrebné aby krízový štáb zohľadnil pri tvorbe krízového plánu mesta.

Infrastruktúra mesta

Mestom prechádzajú cestné a železničné komunikácie celoštátneho aj medzinárodného významu. V meste sa nachádza 142 km miestnych komunikácií pre automobilovú dopravu, 152 km chodníkov pre peších, 6530 legalizovaných parkovacích miest, čo je 108 parkovacích miest na 1000 obyvateľov. Mesto systematicky podporuje rozvoj cyklistickej dopravy, buduje cyklistické komunikácie a zariadenia (chodník spájajúci sídliská Košúty a Záturčie, podchod popod železničnú trať, niekoľko bezbariérových nájazdov, cyklistické stojany v pešej zóne).

Železničné spojenie zabezpečuje najmä železničný uzol Vrútky, kde sa spájajú trate č. 180 (Bratislava – Žilina – Vrútky – Poprad – Košice) a č. 171 (Vrútky – Martin – Hronská Dúbrava – Zvolen). Železničnú stanicu Vrútky spája s Martinom sieť autobusov MHD. Menej významná železničná stanica Martin na trati č. 171 je neďaleko mestského centra.

Letecké spojenie pravidelným linkami je možné z malého letiska v Žiline (25 km od Martina), letiska Sliač (85 km), Poprad (120 km), Bratislava (233 km) a Košice (240 km). V mestskej časti Martin – Tomčany sa nachádza športové letisko, ktoré zabezpečuje vyhladkové lety aj AERO TAXI.

Mestskú hromadnú dopravu v meste Martin zabezpečuje SAD Žilina, a.s., prevádzka Martin. Počet zastávok MHD je 155. Výkony MHD majú klesajúcu tendenciu (predovšetkým rušením nerentabilných spojov), najmä preto, že u uplynulých rokoch bol zaznamenaný pokles cestujúcich rádovo 5 – 10% ročne.

Linky diaľkovej pravidelnej autobusovej dopravy stoja v centre mesta na Jesenského a Jilemnického ulici. Týmito linkami je zabezpečené spojenie takmer so všetkými okresnými mestami na Slovensku. Mestom prechádzajú aj medzinárodné linky do Čiech, do Poľska. Mesto Martin má zastaranú a nevyhovujúcu autobusovú stanicu.

Vybudovaná infraštruktúra v meste Martin je na vysokej úrovni. Dôkazom je nie len široká sieť miestnej komunikácie, o ktorú sa mesto celoročne stará ale aj budovanie nových chodníkov, cyklistických tratí či parkovacích miest.

Je pravdou, že centrum mesta disponuje len s obmedzeným počtom parkovacích miest, avšak aj táto otázka bude v najbližšej dobe vyriešená. Mesto má plány na vybudovanie parkovacích miest, čím sa uľahčí a zjednoduší prístup priamo do centra mesta. Výrazným prínosom pre obyvateľov mesta je pravidelné spojenie a počet zastávok MHD. Sú nimi prepojené jednotlivé časti mesta, počínajúc od mestskej časti Jahodníky až po mestskú časť Záturčie.

5.2 Analýza možného vzniku mimoriadnej udalosti na území mesta

Martin

5.2.1 Živelné pohromy

Povodne

Hlavným tokom v meste Martin je rieka Turiec, ktorá je upravená len od vyústenej časti km 0,0 v dĺžke 9,6 km.

V povodňovom úseku mesta Martin sa nachádzajú ďalšie vodné toky (Medokýš, Pivovarský potok, Sklabinský potok, Zázrivá, Veľký potok, Silava a Jarinou Jarok). Tieto toky majú charakter horských potokov a riek, ktoré rýchlo stúpajú, ale zároveň aj rýchlo klesajú.

V súvislosti s povodňami je treba spomenúť rozsiahlu povodeň v roku 2010, ktorá postihla širokú oblasť územia mesta Martin. V dôsledku nepriaznivého počasia došlo k vybreženiu niekoľkých vodných tokov (Sklabinského potoka, Pivovarského potoka a potoka Silava). Boli zasiahnuté predovšetkým MČ Košúty I a II, Priekopa, Podháj a oblasť Záturčie, ktorých fotografie sú uvedené v prílohe č. 6. Došlo dokonca i k zatopeniu strojovne Zimného štadiónu Martin s nebezpečnou látkou čpavok. Ekologickej havárii bolo našťastie zabránené. Od nedele 15.8 do stredy 18.8. 2010 musel byť vyhlásený až tretí stupeň povodňovej aktivity²¹, kde Mestský úrad v súlade s rozhodnutím primátora mesta Martin Andrea Hrnčiara vyhlásil stav ohrozenia z dôvodu nebezpečenstva vzniku škôd veľkého rozsahu, ohrozenia života ľudí a majetku v záplavovom území. Začali prebiehať zabezpečovacie, záchranné a evakuačné činnosti podľa povodňového plánu mesta. Príloha č. 7. obsahuje podrobný obsah povodňového plánu zahŕňajúci jeho jednotlivé časti.

---

²¹ Existujú 3 stupne povodňovej aktivity: Prvý stupeň – stav bdelosti, druhý stupeň – stav pohotovosti a tretí stupeň – stav ohrozenia.

Boli nasadené jednotlivé koordinované zložky zabezpečujúce vykonávanie plánovaných opatrení (zabezpečenie potrebnej techniky, piesku, vrecovanie, monitorovanie vodných tokov). Kontrolu nad riadením a uskutočňovaním jednotlivých záchranných prác vykonával krízový štáb mesta Martin pod vedením primátora mesta a mestskou políciou.

Dňa 20. 8. 2010 bol zrušený druhý stupeň povodňovej aktivity, avšak v priebehu ďalších dní pokračovali práce na odstránenie následkov povodní. Primátor mesta Martin následne vypracoval súhrnnú správu o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach mesta Martin, ktorú obsahuje príloha č. 8.

Lesné požiare

Na niektorých oblastiach obvodu mesta Martin sa nachádza hornaté teritórium s plochou lesného porastu. Vplyvom nepriaznivého počasia (poveternostné podmienky) a erózie v lesnom prostredí sa môže vytvoriť reálne nebezpečenstvo vzniku veľkých lesných požiarov.

Seizmická činnosť, zosuvy pôd, skál a lavín

Mesto Martin sa nachádza v pásme 7. stupňa MCS (Mercalio-Cancanoho-Siebergovej stupnice) – veľmi silné zemetrasenie.

Od roku 1995 bol v lokalite Martin - Stráne zaznamenaný zosuv pôdy. Situácia znamenala havarijný stav z dôvodu možného radikálneho pohybu územia.

Zosuv skál sa momentálne rieši na štátnej ceste č. 18 Dubná skala.

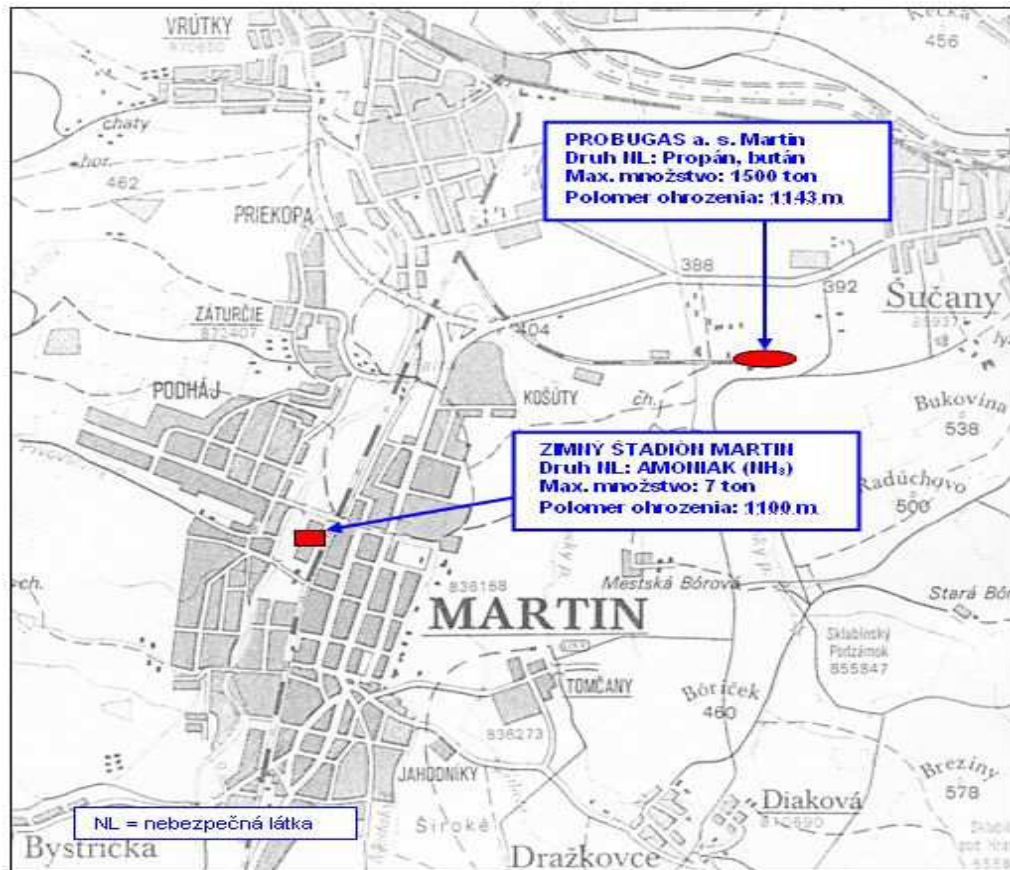
Zosuv snehových lavín nepredstavuje pre mesto Martin hrozbu. Vyskytujú sa len zriedka na hrebeňoch Malej a Veľkej Fatry a nezasahujú obývané ani rekreačné oblasti.

5.2.2 Havárie

Stacionárne zdroje ohrozenia

Podnik **Probugas, a. s. Bratislava** prevádzka Martin skladuje skvapalnený uhl'ovodíkový plyn propán – bután v množstve 1500 ton. V prípade havárie (úniku plynu) by mohlo dôjsť k ohrozeniu zdravia cca 160 osôb v MČ Košúty a priemyselnej zóne vo vzdialenosti 1143 m od zdroja.

Na **Zimnom štadióne Martin** sa používa nebezpečná látka /čpavok (NH₃)²²/ ako chladiace médium v množstve 7 ton. Nakoľko bola pre prípad havárie stanovená zóna ohrozenia zdravia 1100 m, nebezpečnou látkou by mohli byť zasiahnuté časti MČ Podháj, Sever a Stred a ohrozených by mohlo byť až 21 600 obyvateľov.

Obr. 2. Prehľad stacionárnych zdrojov ohrozenia na území mesta Martin [6]

Ohrozenia spojené s únikom nebezpečných látok pri všetkých druhoch preprav

Mestom prechádzajú tri hlavné cestné ťahy:

1. Najviac zaťažená je trasa Liptovský Mikuláš – Martin – Žilina (Cesta I triedy č. 18).
2. Druhá najviac zaťažená je trasa Martin – Turčianske Teplice – Žiar nad Hronom (Cesta I triedy č. 65). Táto trasa sa využíva najmä pre tranzitnú dopravu hlavne cez zimné obdobie.

²² Čpavok alebo amoniak je zlúčenina dusík a vodík. Je bezfarebný plyn s charakteristickým prenikavým, ostrým, silne dráždivým zápachom. Pri masívnej inhalácii môže vzniknúť bronchospasmus s obštrukciou dýchacích ciest a s prechodným zastavením dýchania. Pri kontakte s kožou spôsobuje sčervenanie pokožky, pľuzgiere až nekrózy. Tekutý amoniak môže spôsobiť omrzliny.

3. Trasa Martin – Prievidza (Cesta II triedy č. 519). Nachádza sa tu horský prechod Vyšehradné, ktorý je najnebezpečnejším úsekom na tejto trase vzhľadom na malú šírku vozovky.

V meste Martin boli určené zložky ORPZ SR – Okresným dopravným inšpektorátom a Obvodným úradom pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie Martin odstavné miesta, na vykonávanie kontrol motorových vozidiel prepravujúcich nebezpečné látky a na odstraňovanie porúch na takýchto vozidlách.

Jedná sa o odstavné miesta na cestách I/18 smer od Žiliny (Parkovisko pri Partizánskom cintoríne v Martine - Priekope), I/18 smer od Ružomberka (Parkovisko pri Partizánskom cintoríne v Martine – Priekope) a cesta II/519 Martin (Príjazdová cesta k obci Ležiachov).

Preprava nebezpečných látok po cestných komunikáciách je v súčasnosti v meste Martin realizovaná a v budúcnosti predpokladaná po 14-tich trasách, ktorých zoznam s označením je uvedený v prílohe č. 9.

Mestom Martin prechádza železničná trať Vrútky – Zvolen. Na danej trase je realizovaná preprava nebezpečných látok po siedmych trasách.

Na spomínaných trasách (či už železničných alebo cestných) môže dôjsť v prípade havárií k úniku prepravovanej nebezpečnej látky a tým aj k ohrozeniu života osôb, zvierat i majetku. Existujú tu dve pásma predpokladaného ohrozenia a to pásmo priameho ohrozenia nebezpečnými látkami (vonkajšia hranica je min. 50 m od zdroja ohrozenia) a ochranné pásmo (vonkajšia hranica je min. 100 m od zdroja ohrozenia). Tieto jednotlivé pásma sa používajú pre okamžitý zásah a rozhodovanie.

Nasledující tabulka obsahuje zoznam možných ohrozených obcí pri úniku nebezpečných látok.

Tab. 3. Možné ohrozenie obcí pri úniku nebezpečných látok pri preprave po cestných a železničných komunikáciách

Komunikácia	Priestor ohrozenia v zmysle vyhlášky č. 533/2006 Z. z. – ohrozené obce v ochrannom pásme – minimálne 100 m	Druh ohrozenia
Cestná		
I/18 L. Mikuláš - Žilina	Ratkovo, Turany, Sučany, Martin, Vrútky	Najmä nebezpečné látky triedy 2, 3, 6 a 8 ²³
I/65 Martin – Žiar nad Hronom	Martin, Košťany nad Turcom, Príbovce, Daňová, Karlová, Mošovce, Turčianske Teplice, Horná Štubňa, Turček	Najmä nebezpečné látky triedy 2, 3, 6 a 8
II/519 Martin - Prievidza	Príbovce, Benice, Ležiachov, Moškovec, Ondrašová, Abramová, Slovenské Pravno, Rudno, Jasenovo	Najmä nebezpečné látky triedy 2, 3, 6 a 8
Železničná		
Košice - Žilina	Ratkovo, Krpeľany, Turany, Sučany, Martin, Vrútky	Najmä nebezpečné látky triedy 2, 3 a 8
Vrútky – Horná Štubňa	Vrútky, Martin, Košťany, Príbovce, Turčiansky Ďur, Blažovce, Borcová, Malý Čepčín, Bodorová, Turčianske Teplice, Horná Štubňa	Najmä nebezpečné látky triedy 2, 6 a 8

Zdroj: Mestský úrad Martin

²³ Triedy 2, 3, 6 a 8 predstavujú nebezpečné látky ako sú plyny (trieda 2), horľavé kvapaliny (trieda 3), jedovaté látky (trieda 6.1), infekčné látky (trieda 6.2) a žieravé látky (trieda 8).

5.2.3 Katastrofy

Ohrozenie spôsobené leteckou prevádzkou

V meste Martin sa nachádza športové letisko, ktorého rozletová dráha je orientovaná v smere juh – sever. Ohrozenie mesta je možné pri prípadnej havárii lietadla a jeho zrútenia na územie mesta, kde po jeho pádu môžu byť poškodené zariadenia manipulujúce alebo skladujúce nebezpečné látky, môže dôjsť k ich úniku a následkom výbuchu aj k zasiahnutiu väčšieho územia.

Ohrozenie v prípade porušenia vodnej stavby

Mesto Martin je ohrozené 3 vodnými stavbami (ďalej len VS).

Vodná stavba Liptovská Mara

V prípade náhleho prerušenia hrádze vodnej stavby (ďalej len VS) Liptovská Mara by boli účinkami prielomovej vlny zasiahnuté MČ Priekopa, Košúty a časť MČ Sever, Podháj a Záturčie. Celkovo by bolo ohrozených 32 000 osôb. Podľa hydrotechnických výpočtov by výška prielomovej vlny dosiahla max. 7,77 m nad brehom. Rýchlosť prielomovej vlny by dosiahla max. 5,2 ms⁻¹. Vzdialenosť od telesa hrádze po hranicu mesta (54 km) by prielomová vlna prekonala za 4 hod. a 45 minút. Následky prielomovej vlny VS Liptovská Mara sú zničujúce. Došlo by k zničeniu zásobníkov a zariadení vo firme Probugas, a.s. Bratislava, prevádzka Martin a k následnému úniku plynu propán – butánu do vody a ovzdušia. Došlo by k narušeniu elektrickej rozvodnej siete, čo by mohlo mať za následok vznik havárie v objektoch, ktoré vyrábajú, skladujú a manipulujú s nebezpečnými látkami. Ohrození by boli hlavne zamestnanci jednotlivých podnikov a obyvatelia v ich okolí.

Vodná stavba Turček

V prípade náhleho prerušenia hrádze VS Turček by boli zasiahnuté časti MČ Priekopa (cca 1700 osôb), MČ Záturčie (cca 1900 osôb) a MČ Jahodníky (cca 400 osôb). Maximálna výška prielomovej vlny by dosiahla hodnotu 1,92 m. Rýchlosť prielomovej vlny by dosiahla max. 4,6 ms⁻¹. Vzdialenosť od telesa hrádze po hranicu mesta (44 km) by prielomová vlna prekonala za 7 hod. a 30 minút.

Vodná stavba Orava a Krpel'any

Pokiaľ by došlo k porušeniu VS Krpel'any a Orava, nemalo by dôjsť k vybreženiu rieky Váh na území mesta a prietok rieky Váh by mal ostať na úrovni storočnej vody.

5.2.4 Terorizmus

Územie mesta Martin by mohlo byť ohrozené v súvislosti s možným vznikom teroristického útoku (biologické alebo chemické ohrozenie). Medzi vytypované ciele patria hlavne inštitúcie a priestory s vysokou koncentráciou osôb a zariadenia slúžiace k hromadnému zásobovaniu obyvateľstva.

Možné ciele a objekty teroristického útoku sú hlavne:

- Orgány verejnej správy (štátne úrady, mestský úrad, colná správa, súd, prokuratúra),
- zdravotnícke zariadenia (Martinská univerzitná nemocnica, Poliklinika I, II a III. Martin),
- kultúrne a športové zariadenia (kiná, Slovenské komorné divadlo, zimný štadión Martin, kúpalisko a plaváreň),
- obchodné priestory (obchodné domy, supermarkety – hypermarkety, trhy – tržnice: Tesco, Tulip, Lidl, Nay-elektrodom, Baumax, Billa, Obchodný dom Prior, Kaufland a iné),
- Univerzita Komenského – Jesseniova lekárska fakulta, stredné a základné školy v meste,
- potravinárske výrobné a poľnohospodárske objekty,
- vodojemy a distribučné zariadenia,
- finančné inštitúcie (pošty, banky, poisťovne),
- kultúrne, športové a spoločenské podujatia s veľkým počtom osôb,
- energetické zariadenia a rozvody.

Z vyššie uvedenej analýzy možného vzniku mimoriadnej udalosti je zrejmé, že sa mesto ako také môže ocitnúť v situáciách, ktoré môžu predstavovať riziko vzniku nebezpečenstva pre obyvateľov mesta. Zahŕňa širokú oblasť mimoriadnych udalostí, kde podrobne popisuje ich negatívny dopad na konkrétne oblasti a objekty nachádzajúce sa na území mesta Martin. Dokonalo vypracovaná analýza možného vzniku mimoriadnej udalosti na území mesta dáva podklady krízovému štábu k následnému vypracovaniu jednotlivých plánov. Tieto plány zahŕňajú podrobný popis orgánov, štábov a komisií, ktoré riadia a uskutočňujú ochranu pred vznikom mimoriadnej udalosti, následnú analýzu územia v súvislosti s konkrétnym vznikom mimoriadnej udalosti, popis jednotlivých záchranných prác ako aj sily a prostriedky určené k ich výkonu.

5.3 Preventívne opatrenia mesta

Vypracovanie analýzy možného vzniku mimoriadnej udalosti na území mesta Martin je základom pre tvorbu jednotlivých plánov. Mesto vďaka nej získa informácie o možných hrozbách, ktoré môžu ohroziť životy obyvateľov či spôsobiť škody na majetku. Na základe danej analýzy následne prijme určité opatrenia, ktoré majú za cieľ predovšetkým predísť vzniku jednotlivým mimoriadnym udalostiam.

Mesto Martin vypracováva:

- Plán ochrany obyvateľstva podľa vyhlášky MV SR č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov,
- Plán evakuácie podľa vyhlášky MV SR č. 75/1995 Z. z. o zabezpečovaní evakuácie v znení neskorších predpisov,
- Plán ukrytia podľa vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany v znení neskorších predpisov,
- Povodňový plán v zmysle zákona NR SR č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami a vydaných právnych predpisov na jeho realizáciu (Vyhláška MŽP SR č. 252/2010 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o predkladaní priebežných správ o povodňovej situácii, ich následkoch a vykonaných opatreniach),
- Plán ochrany zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti na jednotlivých stupňoch riadenia v zmysle zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vydaných právnych predpisov na jeho realizáciu),
- Dokumentáciu opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva na území ohrozenom prielomovou vlnou pri vzniku mimoriadnej udalosti na vodnej stavbe.

V rámci preventívnych opatrení mesto Martin priebežne aktualizuje jednotlivé vyššie uvedené plány, zabezpečuje a udržiava prevádzkyschopné prostriedky varovania a vyznamenania, a v neposlednom rade vykonáva prípravu obyvateľstva, zamestnancov, riadiacich orgánov a jednotiek CO na prípadný vznik mimoriadnej udalosti.

Táto príprava spočíva v poskytovaní potrebných informácií ohľadne obecných ale aj konkrétnych zásad činnosti pri ohrození alebo vzniku mimoriadnej udalosti a zahŕňa v sebe i praktickú časť prípravy.

Mesto poskytuje taktiež odbornú dokumentáciu týkajúcu sa prípravy na CO, ktorú následne bližšie špecifikuje na jednotlivé zariadenia či obce. Jedná sa hlavne o príručku s názvom Zameranie prípravy na civilnú ochranu na roky 2011 – 2013 určenú obciam, právnickým osobám, fyzickým osobám – podnikateľom, školám a školským zariadeniam. Vydáva ju MV SR ako trojročný cyklus, ktorú následne Obvodný úrad Martin odbor civilnej ochrany a krízového riadenia rozpracuje v rámci územného obvodu.

Obvodný úrad mesta Martin vypracúva každoročne zápis zo zasadnutia krízového štábu mesta, kde sa rieši otázka či už preventívnych opatrení alebo momentálna situácia v meste. V prípade potreby sa dané zasadnutia realizujú častejšie (každý mesiac), vzhľadom k riešenej problematike. Zápis zo zasadnutia krízového štábu mesta Martin konaného dňa 27. februára 2012 prikladám v prílohe č. 10.

Povinnosťou štábov a odborných jednotiek je uskutočňovanie cieľavedomého a sústavného procesu teoretického a diferencovaného špeciálneho školenia a praktického výcviku štábov a odborných jednotiek na plnenie úloh a opatrení CO. Danú organizáciu prípravy na CO riadi a organizuje obvodný úrad, zabezpečuje obec, právnická a fyzická osoba – podnikateľ. Na zdokonalenie prípravy sa raz za rok po absolvovaní základného teoretického stupňa prípravy vykonáva aj praktický nácvik či cvičenie. Témy nácvikov vydáva obvodný úrad. Príloha č. 11. obsahuje výpis z organizačnej smernice na vykonanie teoreticko-praktickej prípravy zamestnancov mesta Martin k BOZP, PO a civilnej ochrany. Stredisko vzdelávania pre územný obvod Obvodného úradu v Martine je vyčlenené v zariadení VTÚ KM a CO Slovenská Ľupča.

Hlavnými formami prípravy obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc sú:

- informačná a poradenská služba, ktorú poskytuje stredisko prípravy, stredisko vzdelávania, verejnoprávne inštitúcie s humanitným poslaním, obvodný úrad mesta Martin, samosprávny kraj, obec, iná právnická osoba, fyzická osoba – podnikateľ,
- programy a relácie vysielané v rozhlase a v televízií pripravované subjektmi, ktoré riadia, organizujú, zabezpečujú a vykonávajú prípravu štábov a odborných jednotiek,

- edičná a publikačná činnosť uskutočňovaná vydávaním odborných publikácií, brožúr, skladačiek, plagátov, letákov, článkov v denníkoch a časopisoch s tematikou o civilnej ochrane. Jedná sa o príručku pre obyvateľov mesta Martin s názvom Čo má každý vedieť v prípade ohrozenia, ktorá je dostupná verejnosti na stránkach mesta Martin. Obyvatelia mesta Martin môžu taktiež získať informácie z článkov v týždenníku Martinsko - Turčianskoteplisko alebo z časopisu Civilná ochrana revue pre civilnú ochranu obyvateľstva, ktorý vychádza každé dva mesiace. Vydáva ho sekcia integrovaného záchranného systému a civilnej ochrany MV SR. Každé číslo je venované určitej problematike a základným informáciám ohľadne CO,
- preventívno-výchovná a propagačná činnosť vykonávaná na podujatiach s tematikou CO, ktorými sú hlavne cvičenia, súťaže, výstavy a exkurzie, teoretické školenia a praktický nácvik. Danú činnosť riadi Obvodný úrad mesta Martin a to diferencovane vzhľadom na možné zdroje ohrozenia na danom území.

Príprava zamestnancov v obci, či u inej právnickej osoby, fyzickej osoby – podnikateľa sa uskutočňuje prostredníctvom teoretickej a praktickej časti prípravy. Zahŕňa základné informácie ohľadne obecných zásad v prípade vzniku mimoriadnej udalosti, organizačno - metodické pokyny na vykonanie nácviku alebo cvičenia, záznam o účasti alebo prezenčná listina a ďalšie potrebné dokumenty týkajúce sa vykonania prípravy.

5.4 Doporučenia k zapracovaniu výsledkov do krízového plánu mesta

Úlohou krízového štábu mesta Martin je zostavenie podrobnej analýzy možného vzniku mimoriadnej udalosti v danej lokalite, v závislosti na jej výsledkoch následné prijatie jednotlivých preventívnych opatrení a v neposlednom rade informačná činnosť pre obyvateľov mesta.

Z vyššie uvedenej analýzy a preskúmaní jednotlivých preventívnych opatrení je možné tvrdiť, že mesto prijíma patričné opatrenia týkajúce sa predchádzaniu možného vzniku mimoriadnej udalosti. Analýza je dokonalo prepracovaná a orientovaná na všetky potencionálne hrozby. Obsahuje taktiež možné preventívne opatrenia na ochranu a zníženie rizík ohrozenia mimoriadnymi udalosťami. Mesto vypracúva podrobné plány, ktoré sú legislatívne ošetrené a schválené primátorom mesta Martin.

Avšak aj dokonalo naplánovaná a prepracovaná príprava v sebe obsahuje slabé miesta a medzery, ktoré by chcelo mesto ako také v najbližšej dobe vyriešiť. Tieto slabé miesta predstavujú hlavne otázku zdokonalenia informačného systému v meste a otázku zvýšenia záujmu obyvateľstva o danú problematiku. Mesto Martin disponuje s určitým vyzrozumievacím systémom, ktorý avšak nespĺňa dané požiadavky a kritéria. V prípade vzniku mimoriadnej udalosti je obyvateľstvo informované prostredníctvom mestskej polície a internou televíziou. Rozhlasové vysielanie, ktoré taktiež slúžilo ako informačný prostriedok pre obyvateľov je bohužiaľ v momentálnej dobe nefunkčné, z dôvodu odcudzenia verejných rozhlasových zariadení. Páchatelia neboli dodnes zadržaní. Vzhľadom k danej skutočnosti mesto pripravuje rozpočet, ktorý pokryje a následne nahradí dané straty vyvolané touto krádežou. Samo si uvedomuje nevyhnutnosť a dôležitosť bezchybného fungovania vyzrozumievacieho systému.

Ďalšou dôležitou oblasťou zdokonalenia sú mestské sirény, ktoré predstavujú základný prostriedok varovania. Vzhľadom k danej situácii je potrebné uskutočniť zmenu koncepcie varovania a vyzrozumenia obyvateľstva, s cieľom zdokonaliť zabezpečenie ochrany obyvateľstva pred prípadným hroziacim nebezpečenstvom. Je preto nutné aby mesto čo najefektívnejšie využívalo všetky masovokomunikačné prostriedky, zahŕňajúce aj oblasť mobilných telefónnych sietí (SMS správy) a internetu. Modernizácia mestských rozhlasov by mala byť prioritou.

Ak bude mesto aj naďalej prijímať patričné opatrenia k novovybudovaniu a následnému udržiavaniu informačného systému v prevádzke, zvýši tak pravdepodobnosť, že občania, ktorí sa ocitnú v priamom ohrození mimoriadnou udalosťou budú aj včas varovaní.

Dôležitú oblasť pre mesto Martin predstavuje využitie geografického informačného systému (ďalej len GIS).²⁴ Tento systém funguje v rámci SR od roku 2007 a doposiaľ nebol nezmenený. Jeho stav je preto nevyhovujúci a nespĺňa potreby operátorov a dispečerov jednotlivých zložiek IZS. Vyriešiť sa to dá jedine aktualizáciou GIS pre IZS. Efektívne využitie GIS v meste Martin prinesie zníženie celkového času reakcie na prijaté tiesňové volanie (zníženie rizika strát na životoch a majetku občanov) a taktiež sa zníži rozsah škôd a negatívnych dopadov na životné prostredie.

Druhým bodom doporučení k zapracovaniu výsledkov je zvýšenie záujmu obyvateľstva o danú problematiku. Občania mesta Martin nepovažujú otázky ochrany obyvateľstva za príliš dôležité. Daná problematika pre nich predstavuje samozrejmosť, ktorú vykonávajú príslušné orgány a inštitúcie. Avšak informovanosť a orientácia v základných otázkach týkajúcich sa CO obyvateľstva by mala byť na prvom mieste. Nikdy totiž nevieme kedy môžeme patričné znalosti využiť. Mesto danej problematike nevenuje prílišnú pozornosť. V čom je teda chyba? Jeho činnosť síce spočíva vo vypracovaní rôznych brožúr, letákov, príručiek, ktoré predstavujú nižšiu výdajovú časť rozpočtu mesta avšak je potrebné dostať sa do podvedomia občanov. Nenútenou formou motivácie je realizácia rozličných, náučných ale aj zábavných podujatí s tematikou CO. Mesto by sa malo viac snažiť v propagačnej a preventívno-výchovnej oblasti. Častejšia realizácia cvičení, súťaží, exkurzií alebo praktických nácvikov vybuduje v podvedomí občanov dôležitosť a význam prípravy na CO. Je to taktiež výborný prostriedok ako naučiť deti a prehľbiť v nich základné zásady poskytnutia prvej pomoci, či dôležité telefónne čísla tiesňového volania.

Otázkou je či mesto ako také začne dané nedostatky riešiť, či tomu ponechá čas. Je treba si uvedomiť základne priority, ktoré si mesto každoročne stanovuje. Každopádne nie je možné nad danou problematikou zatvárať oči.

---

²⁴ GIS (Geografický informačný systém) je informačný systém, ktorý slúži na získavanie, ukladanie, analyzovanie a manažovanie dát a geografických vlastností, ktoré sú priestorovo viazané k mapovým podkladom. Slúži na zobrazenie geografických informácií.

6 OCHRANA OBYVATELSTVA

Mimoriadna situácia môže postihnúť človeka kedykoľvek a kdekoľvek, preto je nesmierne dôležité aby sme boli na ňu pripravený. Nie každý dokáže pohotovo zareagovať v prípade vzniku mimoriadnej situácie. Je to dané našimi vnútornými osobnostnými predpokladmi ale taktiež našou vonkajšou pripravenosťou, znalosťou základných zásad činnosti pri ohrození. Dobrá a efektívna pripravenosť obyvateľov na vznik možnej mimoriadnej situácie môže predstavovať výrazné zníženie rizika dopadu na život ľudí, ich majetok či životné prostredie. Zložitosť riadenia tohto systému spočíva taktiež v rozdielnosti jednotlivých segmentov obyvateľstva (deti, dospelý, dôchodcovia, invalidi).

6.1 Analýza súčasného stavu informovanosti a pripravenosti obyvateľov na krízové situácie

Daná kapitola sa zaoberá otázkou informovanosti a pripravenosti obyvateľov na krízové situácie s následným vypracovaním dotazníku. Voľba spracovania informácií formou dotazníku bola vybraná hlavne z dôvodu prehľadnosti, jednoduchosti a efektívnosti spracovania výsledkov.

Prieskum bol realizovaný v rámci dvoch segmentov obyvateľstva – deti a dospelý. V oboch prípadoch bol vypracovaný samostatný dotazník obsahujúci 10 otázok zameraných na prípravu na CO a následné vyhodnotenie výsledkov analýzy. Prieskumu sa zúčastnilo 49 dospelých respondentov, z toho 25 žien a 24 mužov. Prieskum u detí bol realizovaný na jednej zo základných škôl v meste Martin – základná škola A. Dubčeka, kde sa ho zúčastnili dve triedy deviataho ročníku (trieda 9.A má 31 žiakov, trieda 9.C má 29 žiakov). Pre lepšiu prehľadnosť sú dané údaje uvedené v nasledujúcich tabuľkách, tab. 4. a tab. 5.

Tab. 4. Celkový počet dospelých respondentov

	Ženy	Muži	Celkom
Dospelý respondenti	25	24	49

Zdroj: Vlastný

Tab. 5. Celkový počet opýtaných dětí

	Trieda 9. A	Trieda 9. C	Celkom
Deti	31	29	60

Zdroj: Vlastný

Dospelý respondenti boli ďalej rozdelený podľa dosiahnutého vzdelania, jednotlivé údaje obsahuje tab. 6. Najvyššie dosiahnuté vzdelanie bolo základné, stredoškolské (zahrňujúce stredné odborné učilištia a stredné školy s maturitou) a vysokoškolské vzdelanie.

Tab. 6. Počet dospelých respondentov podľa dosiahnutého vzdelania

Dosiahnuté vzdelanie	Základné	SŠ	VŠ
Ženy	2	13	10
Muži	4	12	8

Zdroj: Vlastný

Z tab. 6. je možné si všimnúť, že prevažnú väčšinu opýtaných tvorili občania s ukončením stredoškolským vzdelaním. Avšak nemalé číslo tvoria ľudia s vyšším vzdelaním – vysokoškolským, čo následne bude zohľadnené vo výsledkoch analýzy.

Veková štruktúra u dospelých respondentov bola v rozmedzí od 25 rokov do 76 rokov. Nasledujúca tabuľka znázorňuje počet zamestnaných respondentov, dôchodcov a nezamestnaných (študenti, invalidi,...)

Tab. 7. Počet dospelých respondentov podľa príjmu (zamestnania)

	Zamestnaní	Nezamestnaní	Dôchodcovia
Ženy	10	5	10
Muži	8	4	12

Zdroj: Vlastný

Dotazník bol vypracovaný v dvoch variantách, jednotlivé varianty obsahujú prílohy č. 11 a č. 12. Obe varianty obsahujú dve časti. Prvá časť je pre obe varianty rovnaká a obsahuje úvodnú reč a návod k vyplneniu dotazníka. Druhá časť obsahuje konkrétne otázky (10 otázok), kde má každý na výber z troch možností, avšak len jedna z nich je správna. Oba dotazníky boli tvorené vzhľadom na rozdielny spôsob prípravy a informovanosti dospelých a detí na možný vznik mimoriadnej udalosti.

Pri spracovaní dotazníku bola ako opora zvolená príručka pre obyvateľov mesta Martin s názvom „Čo má každý vedieť v prípade ohrozenia“, ktorá je verejne dostupná na internetových stránkach mesta (www.martin.sk) alebo vo vytlačenej verzii, ktorú mesto ponúka k dispozícii občanom, školám, podnikom a ostatným inštitúciám.

Jednotlivé informácie a podklady z dotazníkov boli získane na hodine občianskej náuky u žiakov 9. ročníka za prítomnosti vyučujúceho a autora tejto bakalárskej práce. Na začiatku hodiny boli žiakom zodpovedané ich otázky týkajúce sa CO a vysvetlený stručný komentár k dotazníku. Tento spôsob mal veľkú odozvu v podobe odovzdania všetkých dotazníkov. Pri získavaní podkladov u dospelých respondentov sa výskum uskutočnil v podobe dotazovania v centre mesta Martin, kde boli občania náhodne oslovení a požiadaní k vyplneniu krátkeho dotazníka.

6.2 Výsledky a interpretácia analýzy

Výsledky z analýzy boli následne spracované v tabuľkách a zobrazené pre lepšiu prehľadnosť v nižšie uvedených grafoch. Ako bolo spomenuté výskumu sa zúčastnili dve skupiny respondentov – dospelý a žiaci 9. ročníku.

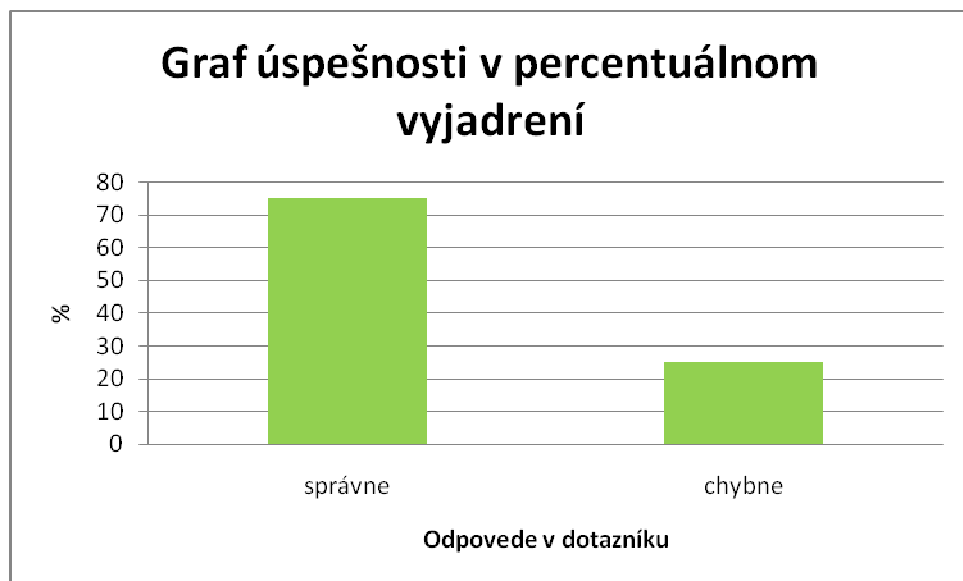
Výsledky výskumu u žiakov 9. ročníku

Výskumu sa celkom zúčastnilo 60 detí, z toho 35 dievčat a 25 chlapcov. Tab. 8. obsahuje počet správnych a chybných odpovedí na otázky z dotazníku, doplnená o percentuálne vyjadrenie.

Tab. 8. Počet správnych a chybných odpovedí u žiakov 9. ročníka

	Celkom	Percentuálne vyjadrenie
správne	45	75 %
chybne	15	25 %

Zdroj: Vlastný

Obr. 3. Graf úspěšnosti v procentuálním vyjádření u žiakov 9. ročníka

Zdroj: Vlastný

Na grafu je možné vidieť, že znalosti oboch tried 9. ročníka sú na vysokej úrovni. Ako chlapci tak aj dievčatá sa v danej problematike CO orientujú. Samozrejme sú v triede aj takí žiaci, ktorým ochrana obyvateľstva a základné otázky poskytnutia pomoci nič nehovoria. Na škole síce neexistuje samostatný predmet, ktorý by sa hlbšie venoval danej problematike ochrany obyvateľstva, avšak domnievam sa, že informovanosť a následná príprava pre žiakov na základných školách je na patričnej úrovni. Žiaci sa s danou problematikou stretávajú v predmetoch ako zemepis alebo občianska výchova.

Cieľom tohto výskumu bola analýza pripravenosti detí na možný vznik mimoriadnej udalosti. Na základe výsledkov z dotazníku je možné tvrdiť, že škola si adekvátne plní úlohy v súvislosti s ochranou obyvateľstva. Minimálne 2 – krát do roka uskutočňuje praktickú prípravu evakuácie.

Táto príprava na evakuáciu prináša deťom praktické rady a informácie a uskutočňuje sa pod dohľadom skúsených odborných pracovníkov. Námet evakuácie školy predkladá Obecný úrad mesta Martin.

Mesto ako také vykonáva množstvo činností a opatrení aby zabezpečilo čo najvyššiu a najkvalitnejšiu formu podania informácií či už pre deti na základných školách, stredných alebo vysokých školách.

Výsledky výskumu u dospělých respondentov

Celkom sa výskumu zúčastnilo 49 občanov mesta Martin, z toho 25 žien a 24 mužov. Nasledujúce tabuľky uvádzajú počet správnych a chybných odpovedí u mužov a u žien.

Tab. 9. Správnosť výsledkov u žien podľa zamestnania a najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Pohlavie	Ženy					
Vzdelanie	Základné		SŠ		VŠ	
Odpovede	Správne	Chybne	Správne	Chybne	Správne	Chybne
Zamestnaní	-	-	2	3	4	1
Nezamestnaní	1	-	-	-	-	4
Dôchodcovia	1	-	2	6	1	-

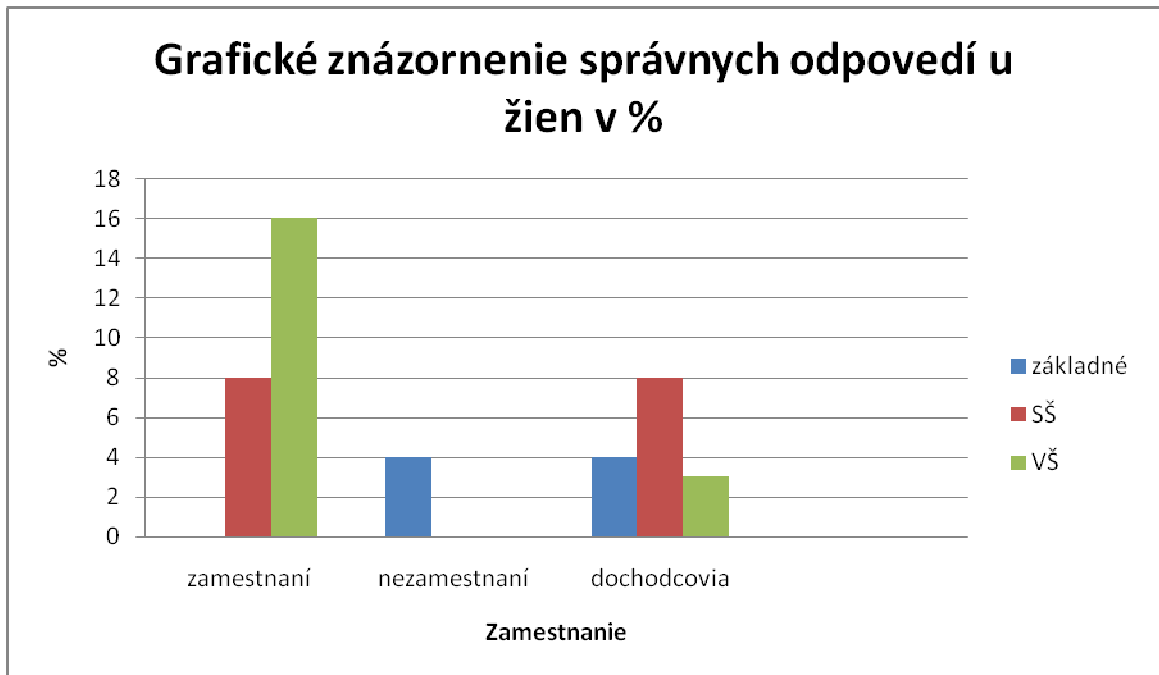
Zdroj: Vlastný

Tab. 10. Správnosť výsledkov u mužov podľa zamestnania a najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Pohlavie	Muži					
Vzdelanie	Základné		SŠ		VŠ	
Odpovede	Správne	Chybne	Správne	Chybne	Správne	Chybne
Zamestnaní	1	-	3	-	4	-
Nezamestnaní	-	2	-	2	-	-
Dôchodcovia	1	-	5	2	4	-

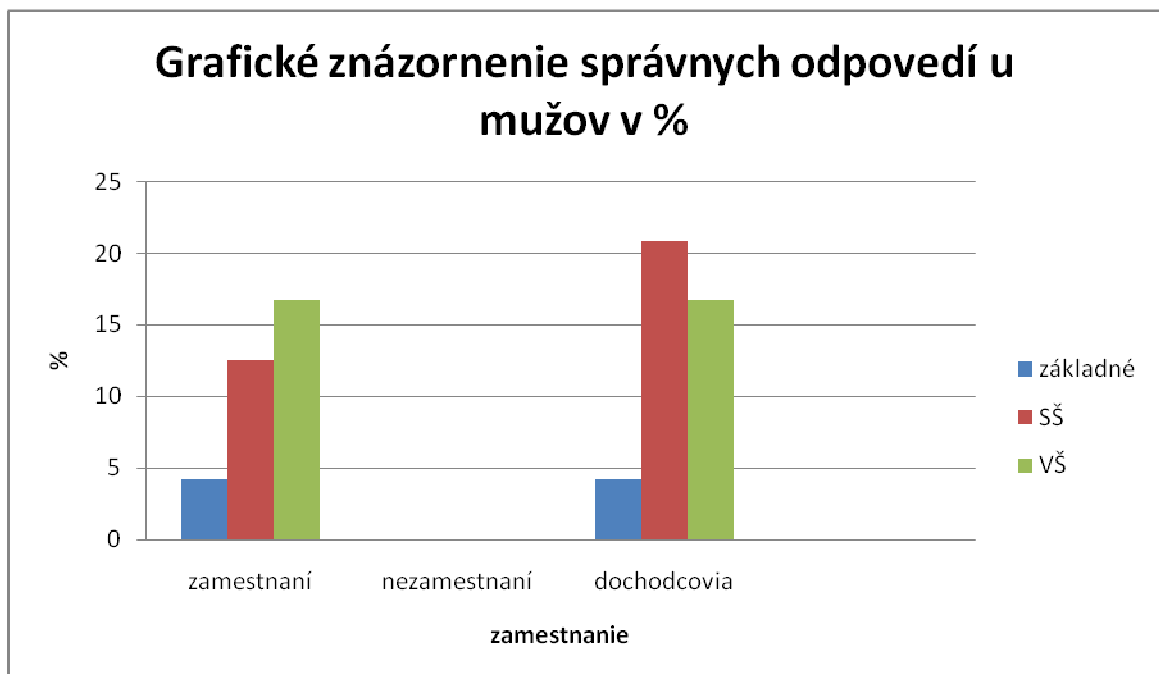
Zdroj: Vlastný

Obr. 4. Grafické znázornenie správnych odpovedí u žien v %

Zdroj: Vlastný

Obr. 5. Grafické znázornenie správnych odpovedí u mužov v %

Zdroj: Vlastný

Z vyššie uvedených grafov je možné tvrdiť, že informovanosť obyvateľov mesta Martin nie je príliš na vysokej úrovni. Po spracovaní údajov z vypracovaných dotazníkov je zrejmé, že iba 47 % z opýtaných respondentov dokázalo odpovedať správne. V porovnaní informovanosti a pripravenosti na možný vznik mimoriadnej udalosti u žien a mužov rozhodne vedú muži a to o celých 13%. Ženy preukázali svoju úroveň informovanosti a prípravy na 16,7 %, zatiaľ čo muži až na 30 % z celkového počtu opýtaných. Prieskum ukázal, že najviac informovaný sú starší ľudia a najmenej informovaný sú ľudia nezamestnaní. Dôvodov prečo sa ľudia nezaujímajú o danú problematiku je mnoho. Jedným zo základných dôvodov je slabá a nedostatočná motivácia zo strany mesta. Mesto by malo vyvíjať aktivity a činnosti, ktoré povedú občanov k zvýšeniu ich záujmu o danú problematiku. Konanie rôznych podujatí na tému CO obyvateľstva, či už podané zábavnou formou alebo náučnou je čisto len na organizátoroch daného podujatia. Ďalším dôvodom je príliš slabé uvedomenie si dôležitosti tejto prípravy na CO. Človek nikdy nevie kedy môže dané poznatky potrebovať a využiť ich, či už vo vlastný prospech alebo tým zachráni niekomu život.

Mnohý z opýtaných nedokázali odpovedať na základné otázky typu: „*Aké možné druhy mimoriadnych udalostí môžu postihnúť lokalitu mesta Martin?*“ alebo otázka: „*Čo robiť v prípade keď zaznie varovný signál (mimo pravidelného skúšania)*“. Samozrejme ani mesto ako také nemôže ručiť za správne podanie informácií v rámci určitej organizácie, inštitúcie. Poskytuje len patričné vypracované podklady, na základe ktorých vedenie podniku, či organizácie následne uskutoční prípravu a informovanosť ohľadne ochrany obyvateľstva.

Avšak alarmujúca je situácia, že žiaci základných škôl disponujú s omnoho väčšími znalosťami v oblasti CO obyvateľstva než dospelá populácia mesta Martin. Úlohou mesta by malo byť v prvom rade prepracovanie učebných plánov pre majiteľov podnikov, inštitúcií pri príprave svojich zamestnancov na CO. Pravidelnejšie praktické cvičenia môžu priniesť ochotu a záujem zamestnancov o danú problematiku a rozšíriť ju ďalej medzi svojich známych.

ZÁVER

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo vyzdvihnúť dôležitosť riadenia krízových situácií v meste, s následným poukázaním na význam prípravy a informovanosti obyvateľov na CO. Uvedomenie si základných zásad činnosti v ohrození je nesmierne dôležitou súčasťou prípravy na CO. Otázka záchranu ľudských životov, zdravia a majetku je prvoradá.

Teoretická časť bola zameraná predovšetkým na problematiku krízového manažmentu, kde bola podrobne rozobraná hlavne oblasť krízových situácií, s dôrazom na príčiny ich vzniku. Celá oblasť zahŕňajúca riadenie jednotlivých orgánov štátnej správy v rámci CO ako aj zložiek IZS je legislatívne ošetrená, organizačne a systémovo dôkladne prepracovaná. Prepojenie jednotlivých orgánov CO nám vytvára základné predpoklady k organizáciám bezproblémového chodu riadenia vzniknutej krízovej situácie. Na základe vypracovania analýzy možného vzniku mimoriadnej udalosti na území mesta Martin je možné konštatovať, že dané územie sa nachádza v oblasti s veľkým výskytom rôznych druhov mimoriadnych udalostí. Zložky IZS musia byť neustále v pohotovosti, pre prípad nutného a okamžitého zásahu. Po prekonaní devastujúcich povodní v roku 2010 mesto zdokonalilo krízové plány zamerané predovšetkým na predchádzanie a elimináciu vzniku krízových situácií. Ako každý, tak aj mesto Martin má určité slabé miesta, ktoré si plne uvedomuje a robí všetko pre to aby je odstránilo. Krízový štáb Obvodného úradu mesta Martin pracuje s plným nasadením a prináša nové nápady v oblasti zdokonalenia krízového plánu, zahŕňajúceho jednotlivé plány orientované na konkrétnu oblasť. Preventívne opatrenia, vykonávané mestom sú na vysokej úrovni. Poskytuje služby od poradenských, informačných, vzdelávacích až po organizáciu rôznych podujatí, exkurzií v rámci prípravy na CO.

Analýza informovanosti a pripravenosti obyvateľov mesta nedopadla najhoršie, avšak je čo zlepšovať. Žiaci základných škôl dostávajú patričné informácie, ktoré ako sami preukázali správnymi odpoveďami v dotazníku. Je im poskytovaná odborná príprava na vysokej úrovni. Obyvatelia mesta disponujú s menšou úrovňou vzdelanosti v tejto problematike, ale všetko sa dá napraviť. Je treba aby mesto šíriло osvetu a dôležitosť činností jednotlivých zložiek IZS, aby si ľudia uvedomili dôvod a význam ich pôsobenia. Príroda aj človek je nevyspytateľný, preto nikdy nevieme čo sa môže v najbližšej dobe stať a mi budeme musieť danej situácie chcieť nechcieť čeliť.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] BEDNÁRIK, Jaroslav. *Krízový manažment*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta masmediálnej komunikácie, 2010. ISBN 978-80-8105-186-9.
- [2] BLAŽEK, Vladimír. *Obrana a krízový manažment regiónu*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra verejnej správy a verejných financií, 2007. ISBN 978-80-8054-428-7.
- [3] HARMAN, Blahoslav, ŠVEC, Jozef a LYSÁ, Ľudmila. Tvorba komplexného modelu bojovej činnosti použiteľného vo vojenskej praxi. In: *Modelovanie a simulácia konfliktných a krízových javov: zborník z vedeckej konferencie: 26.-27. máj 1999*. Liptovský Mikuláš: Vojenská Akadémia Liptovský Mikuláš, 1999. S. 76-82. ISBN 80-8040-108-X.
- [4] HORÁČEK, Jiří. Strach a krízové situácie. In: *Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí 1. časť: zborník z 14. vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou: 27.-28. máj 2009*. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline v EDIS, 2009. S. 233-238. ISBN 978-80-554-0015-0.
- [5] KAŇKOVÁ, Jaroslava, HON, Zdeněk a NAVRÁTIL Leoš. Řízení rizík. In: *Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí 2. časť: zborník z 14. vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou: 27.-28. máj 2009*. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline v EDIS, 2009. S. 317-322. ISBN 978-80-554-0016-7.
- [6] *Martin: Čo má každý vedieť v prípade ohrozenia*. Príručka pre obyvateľov mesta Martin [online]. (c) Mesto MARTIN 2001-2011. [cit. 20.1.2012]. Dostupné z: http://www.martin.sk/index_old.php?s=1049718479
- [7] MATULČÍKOVÁ, Marta a SRNA, Otakar. *Krízový manažment*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2002. ISBN 80-225-1595-7.
- [8] NOVÁK, Ladislav aj. *Krízové plánovanie*. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline, 2005. ISBN 80-8070-391-4.
- [9] REPKA, Igor a UBREŽIOVÁ, Iveta. *Manažment krízových situácií*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2002. ISBN 80-8069-128-2.

- [10] ROTH, Ronald. *Manažment krízových situácií I*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2008. ISBN 978-80-8054-427-0.
- [11] SIBILA, Michal. Voľba dopravného prostriedku pre evakuáciu osôb. In: *LOGVD 2008, Dopravná logistika a krízové situácie: zborník z 11. vedecko-odbornej konferencie s medzinárodnou účasťou: 25.-26. september 2008*. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline v EDIS, 2008. S. 161-167. ISBN 978-80-8070-925-9.
- [12] VARGA, Daniel. Riadenie krízových situácií pomocou strategických opatrení. In: *Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí 3. časť: zborník z 14. vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou: 27.-28. máj 2009*. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline v EDIS, 2009. S. 675-682. ISBN 978-80-554-0017-4.
- [13] Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.
- [14] Vyhláška MV SR č. 75/95 Z. z. o zabezpečení evakuácie v znení neskorších predpisov.
- [15] Vyhláška MV SR č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok.
- [16] Vyhláška MV SR č. 303/1996 Z. z. na zabezpečenie prípravy na CO v znení neskorších predpisov.
- [17] Vyhláška MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek CO.
- [18] Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu.
- [19] Zákon NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.
- [20] Zákon NR SR č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.
- [21] Zákon NR SR č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov.

[22] Zákon NR SR č. 414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii v znení neskorších predpisov.

[23] Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov.

[24] Zákon NR SR č. 171/1993 Zb. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

[25] Zákon č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov.

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

AIDS	Syndróm získanej imunitnej nedostatočnosti
CO	Civilná ochrana
FAO	Organizácia pre potraviny a poľnohospodárstvo
FO	Fyzická osoba
GIS	Geografický informačný systém
HIV	Ludský vírus imunitnej nedostatočnosti
MCS	Mercaliho-Cancaniho-Siebergová stupnica
MČ	Mestská časť
MHD	Mestská hromadná doprava
MVSR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
ORPZ	Okresné riaditeľstvo Policajného zboru
OSN	Organizácia spojených národov
PHM	Pohonné hmoty a maziva
PO	Právnická osoba
SAD	Slovenská autobusová doprava
SPA	Stupeň povodňovej aktivity
SR	Slovenská republika
ŠÚ	Štatistický úrad
VS	Vodná stavba
VTÚ KM a CO	Vzdelávacie a technický ústav krízového manažmentu a civilnej ochrany

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr. 1. Grafické znázornenie vývoja počtu obyvateľov v meste Martin.....	45
Obr. 2. Prehľad stacionárnych zdrojov ohrozenia na území mesta Martin.....	50
Obr. 3. Graf úspešnosti v percentuálnom vyjadrení u žiakov 9. ročníka.....	63
Obr. 4. Grafické znázornenie správnych odpovedí u žien v %.....	65
Obr. 5. Grafické znázornenie správnych odpovedí u mužov v %	65

ZOZNAM TABULIEK

Tab. 1. Vývoj počtu obyvateľov na úrovni mesta	45
Tab. 2. Veková štruktúra obyvateľstva na úrovni mesta	46
Tab. 3. Možné ohrozenie obcí pri úniku nebezpečných látok pri preprave po cestných a železničných komunikáciách	52
Tab. 4. Celkový počet dospelých respondentov	60
Tab. 5. Celkový počet opýtaných detí	61
Tab. 6. Počet dospelých respondentov podľa dosiahnutého vzdelania.....	61
Tab. 7. Počet dospelých respondentov podľa príjmu (zamestnania)	61
Tab. 8. Počet správnych a chybných odpovedí u žiakov 9. ročníka	62
Tab. 9. Správnosť výsledkov u žien podľa zamestnania a najvyššieho dosiahnutého vzdelania.....	64
Tab. 10. Správnosť výsledkov u mužov podľa zamestnania a najvyššieho dosiahnutého vzdelania	64

ZOZNAM PRÍLOH

- P I Počet požiarov v jednotlivých odvetviach hospodárstva na Slovensku v období rokov 2006 – 2010.
- P II Beaufortova stupnica.
- P III Klasifikácia zosuvov podľa objemu.
- P IV Kategórie zemetrasení.
- P V Index vulkanickej explozivity.
- P VI Fotografie zasiahnutých oblastí v meste Martin.
- P VII Povodňový plán záchranných prác mesta Martin.
- P VIII Súhrnná správa o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach mesta Martin.
- P IX Trasy prepráv nebezpečných látok po cestných komunikáciách.
- P X Zápis zo zasadnutia krízového štábu mesta Martin konaného dňa 27. februára 2012.
- P XI Výpis z organizačnej smernice na vykonanie teoreticko-praktickej prípravy zamestnancov mesta Martin k BOZP, PO a civilnej ochrany.
- P XII Dotazník pre žiakov deviateho ročníku základnej školy A. Dubčeka.
- P XIII Dotazník pre dospelých respondentov.
- .

**PRÍLOHA P I: POČET POŽIAROV V JEDNOTLIVÝCH
ODVETVIACH HOSPODÁRSTVA NA SLOVENSKU V OBDOBÍ
ROKOV 2006 – 2010.**

	2006	Index (predch. rok = 100)	2007	Index (predc h. rok = 100)	2008	Index (predc h. rok = 100)	2009	Index (predc h. rok = 100)	2010	Index (predc h. rok = 100)
Požiare spolu za SR	10 260	90,8	14 366	140	11 045	76,9	11 991	108,6	9 851	82,2
Požiare priemysle v	276	109,5	319	115,6	244	76,5	220	90,2	196	89,1
Požiare stavebníctve v	52	136,8	70	134,6	76	108,6	73	96,1	57	78,1
Požiare v poľnohospodárstve	1 552	62,6	3 018	194,5	1 633	54,1	1 798	110,1	1 314	73,1
Požiare lesníctve v	292	80,7	521	178,4	224	43,0	399	178,1	188	47,1
Požiare doprave v	1 154	91,7	1 295	112,2	1 203	92,9	1 321	109,8	1 235	93,5
Požiare v byt. hospodárstve	1 830	100,5	2 048	111,9	1 983	96,8	1 932	97,4	1 884	97,5
Ostatné odvetvia spolu	5 104	100,5	7 095	139,0	5 682	80,1	6 248	110,0	4 977	79,7

PRÍLOHA P II: BEAUFORTOVA STUPNICA.

Beaufortov stupeň	Označenie a rozpoznávacie znaky	Rýchlosť	
		v m/s	v km/h
0	Bezvetrie - dym stúpa kolmo hore	0,0 - 0,2	do 1
1	Vánok - smer vetru je poznateľný podľa pohybu dymu, vietor však neúčinkuje na vetrnú korouhev	0,3 - 1,5	1 až 5
2	Slabý vietor - vietor je cítiť v tvári, listy stromov šelestí, obyčajná korouhev sa začína pohybovať	1,6 - 3,0	6 až 11
3	Mierny vietor - listy stromov a vetvičky sú v trvalom pohybe, vietor napína praporky	3,4 - 5,4	12 až 19
4	Dosť čerstvý vietor - vietor zdvihá prach a kúsky papieru, pohybuje slabšími vetvami	5,5 - 7,9	20 až 28
5	Čerstvý vietor - listnaté keže sa počínajú pohybovať, na stojatých vodách sa tvoria menšie vlny so spiatočnými hřebeny	8,0 - 10,7	29 až 38
6	Silný vietor - vietor pohybuje silnejšími vetvami, telegrafné dráty sviští, používanie daždníkov sa stáva nesnadným	10,8 - 13,8	39 až 49
7	Prudký vietor - vietor pohybuje celými stromami, chódza proti vetru je obtiažna	13,9 - 17,1	50 až 61
8	Búrlivý vietor - vietor ulamuje vetvy, chódza proti vetru je normálne nemožná	17,2 - 20,7	62 až 74
9	Víchrice - vietor spôsobuje menšie škody na stavbách (strháva kominy, bridlice zo striech)	20,8 - 24,4	75 až 88
10	Silná víchrice - (vyskytuje sa na pevnine zriedka), vyvracia stromy	24,5 - 28,4	89 až 102
11	Mohutnú víchrice - (vyskytuje sa veľmi zriedka), spôsobuje rozsiahle zpusťošenie	28,5 - 32,6	103 až 117
12	Orkán - ničivé účinky	nad 32,7	nad 118

Síla vetra pri zemi

Beaufortova Anemometrická stupnica

pre štandardnú výšku 10 m nad zemou vo voľnom teréne

PRÍLOHA P III: KLASIFIKÁCIA ZOSUVOV PODĽA OBJEMU.

Označené skupiny zosuvov	Objem zosuvu (m³)	Príklad
Malé	do 10 000	
Stredné	do 100 000	
Veľké	do 10 mil.	Handlová 1960
Obrovské	do 1 mld.	Madison 1959 Vajont 1963 Zeravšan 1964
Unikátne	Nad 1 mld.	Ussai v Pamíre 1911 (2,2 mld.)

PRÍLOHA P IV: KATEGÓRIE ZEMETRASENÍ.

Mercalliho stupnica	Charakteristika	Účinky	Richterova stupnica
I.	Nepocitované	Zaznamenávajú ho iba prístroje, ľudia ho necítia	Menej ako 4,3
II.	Veľmi slabé	Cítia ho ľudia na vyšších poschodiach	
III.	Slabé	V miestnosti ho cítiť, ako keď prechádza okolo ťažké nákladné auto, visiace predmety sa kývu	4,3 – 4,8
IV.	Mierne	Vonku ho pociťujú chodci, porcelánové a sklenené nádoby v byte štrngajú	
V.	Dost' silné	Spiaci sa zobúdzajú, dvere sa kývu	4,8 – 6,1
VI.	Silné	Okná praskajú, visiace obrazy padajú, chôdza je obtiažna	
VII.	Veľmi silné	Padá omietka a obkladačky, ťažko sa stojí, veľké zvony na vežiach zvonia	6,1 – 6,9
VIII.	Rušivé	Padajú komíny, sú ťažkosti s riadením áut	
IX.	Pustošivé	Všeobecná panika, niektoré budovy sa rúcajú	6,9 – 7,3
X.	Ničivé	Mnoho budov je poškodených	
XI.	Katastrofa	Väčšina budov a mostov sa rúca, železničné koľajnice sa krivia, cesty sa lámu	7,3 – 8,1
XII.	Silná katastrofa	Úplná deštrukcia, vidieť povrchové vlny, deformuje sa videnie	

PRÍLOHA P V: INDEX VULKANICKEJ EXPLOZIVITY.

Index vulkanickej explozivity (VEI)	Charakteristika	Výška stĺpca výbuchu v km	Rýchlosť erupcie v tonách za sekundu
0	Efuzívny	Pod 0,1	0,1 – 1
1	Mierny	0,1 – 1	1 – 10
2	Explozívny	1 – 5	10 – 100
3	Závažný	3 – 15	100 – 1000
4	Búrlivý	10 – 25	1000 – 10 000
5	Kataklizmatický	25 a viac	10 000 – 100 000
6	Záchvatový	25 a viac	100 000 – 1 000 000
7	Kolosálny	25 a viac	1 000 000 – 10 000 000
8	Hrozivý	25 a viac	Viac než 10 000 000

PRÍLOHA P VI: FOTOGRAFIE ZASIAHNUTÝCH OBLASTÍ V MESTE MARTIN.

Kruhová križovatka v Košútoch

Zaplavená MČ Košúty

Druhá povodňová vlna

Zaplavená železničná trať

**PRÍLOHA P VII: POVODŇOVÝ PLÁN ZÁCHRANNÝCH PRÁC
MESTA MARTIN.**

**POVODŇOVÝ PLÁN
ZÁCHRANNÝCH PRÁC
MESTA MARTIN**

SMERNICA INTEGROVANÉHO MANAŽERSKÉHO SYSTÉMU

SM – IMS - 085

Meno a priezvisko	Funkcia	Podpis	Dátum
Spracoval : RSDr. Michal Malík	referent krízového manažmentu		21. 11. 2011
Preverila: JUDr. Katarína	prednosta úradu		25. 11. 2011
Schválil: Mgr. art. Andrej Hrnčiar	primátor mesta Martin		30. 11. 2011

Schvaľovacia doložka

Názov schvaľujúceho orgánu	Číslo písomnosti	Zo dňa	Miesto uloženia
ObÚ Martin	101930	22.12.2011	19499/2011 -RKM

OBSAH

A. Textová časť

I. Zámer zabezpečenia, riadenia a vykonania povodňových záchranných prác

II. Zoznam orgánov, komisií a štábov, ktoré riadia a zabezpečujú ochranu pred povodňami

1. Povodňová komisia obce
2. Krízový štáb obce – zoznam členov, adresy, spôsob vyrozumenia
3. Obvodný úrad Martin a Krízový štáb Obvodného úradu Martin
4. Obvodný úrad životného prostredia v Martine
5. Obvodná povodňová komisia územného obvodu Martin
6. Technický štáb Obvodnej povodňovej komisie územného obvodu Martin
7. Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Martine
8. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Martine
9. Koordinačné stredisko integrovaného záchranného systému Žilina

III. Stupne povodňovej aktivity, predpovedná povodňová služba, hlásna povodňová služba a varovanie obyvateľstva

1. Vodné toky pretekajúce cez obec, vrátane prehľadnej situácie
2. Stupne povodňovej aktivity v profiloch vodomerných staníc a vodočetných staníc v čiastkovom povodí nad obcou
3. Stupne povodňovej aktivity – charakteristika
4. Vyhlásovanie a odvolávanie stupňov povodňovej aktivity
5. Organizačné zabezpečenie hlásnej povodňovej služby a varovania obyvateľstva v obci
6. Správcovia vodných tokov na území obce

IV. Povodňové záchranné práce obce

1. Zabezpečenie varovania obyvateľstva a vyrozumenie osôb ohrozených povodňou
2. Postup zabezpečenia núdzového zásobovania a núdzového ubytovania osôb
3. Zabezpečenie a vykonanie evakuácie, vrátane evakuačných opatrení
4. Predpokladaný výkon opatrení na ochranu pred povodňami v kritických úsekoch vôd. tokov
5. Postup zabezpečenie dezinfekcie studní, žúmp, obytných priestorov a odvozu a zneškodňovania uhynutých zvierat a iných odpadov
6. Prehľad rozvodných sietí a zariadení, ktoré by mohli ohroziť postihnuté osoby, nasadené sily a prostriedky a majetok obyvateľov
7. Spôsob zorganizovania predčasného zberu úrody pri určených vodných stavoch
8. Zoznam stavieb, objektov a zariadení, ktoré môžu byť ohrozené povodňou
9. Zoznam lokalít, v ktorých sú uskladnené nebezpečné látky, ich druhy, množstvá a opatrenia na zamedzenie znečistenia vody

V. Sily a prostriedky na výkon povodňových záchranných prác

1. Zoznam dopravných prostriedkov, strojov a zariadení na výkon povodňových záchranných prác. Dopravné prostriedky, stroje a zariadenia, ktoré sú určené na výkon povodňových záchranných prác
2. Zoznam členov obecného hasičského zboru (adresy a telefónne spojenie)
3. Materiálno-technické vybavenie obecného hasičského zboru na výkon povodňových záchranných prác
4. Zoznam dezinfekčných látok na dezinfekciu studní, žúmp a obytných priestorov
5. Zoznam členov pracovných čiat obce a pracovných čiat vyčlenených právnickými osobami na výkon povodňových záchranných prác
6. Zabezpečenie pomoci záchranných zložiek integrovaného záchranného systému

VI. Zoznam povodňových plánov záchranných prác právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov na území obce

1. Zoznam povodňových plánov záchranných prác právnických osôb
2. Zoznam povodňových plánov záchranných prác fyzických osôb – podnikateľov.

VII. Pomocná dokumentácia a prílohy

1. Zoznam zákonov a vyhlášok súvisiacich so zabezpečením a riadením ochrany pred povodňami
2. Vzory príkazov a dokumentov, ktoré budú potrebné pri riadení a zabezpečovaní ochrany pred povodňami
3. Prílohy povodňového plánu záchranných prác obce

B. Grafická časť

Grafická časť plánu záchranných prác obce (vypracovaná na mapách v mierkach 1 : 1 440 resp. 1 : 2 880) obsahuje nasledujúce údaje :

- a) predpokladaný rozsah zaplavenia územia zobrazený podľa súradníc záplavových čiar prevzatých z príslušnej mapy povodňového ohrozenia,
- b) domy, objekty, časti obcí, miest, ktoré môžu byť zaplavené a bude potrebné z nich vykonať evakuáciu,
- c) evakuačné trasy,
- d) objekty určené na núdzové ubytovanie,
- e) priestory na umiestnenie zvierat a materiálu,
- f) priestory sústredenia mechanizmov určených na povodňové záchranné práce,
- g) lokality, v ktorých sú uskladnené nebezpečné látky,
- h) poloha vodomerných staníc a vodočetných staníc na vodných tokoch,
- i) vyznačenie kritických miest križovania vodných tokov s prístupovými komunikáciami do obcí, k priemyselným a poľnohospodárskym areálom v katastrálnom území obce.

PRÍLOHA P VIII: SÚHRNNÁ SPRÁVA O PRIEBEHU POVODNÍ, ICH NÁSLEDKOCH A VYKONANÝCH OPATRENIACH MESTA MARTIN

SÚHRNNÁ SPRÁVA O PRIEBEHU POVODNÍ, ICH NÁSLEDKOCH A VYKONANÝCH OPATRENIACH mesta Martin, Nám. S.H. Vajanského v dňoch 15.8.2010 - 20. 8.2010

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 252/2010 §2 ods. 2 predkladám Vám nasledovnú súhrnnú správu.

a)

1. Vplyvom zrážkovej činnosti došlo k búrkovej činnosti predovšetkým v oblasti obcí Horný a Dolný Kalník, Dražkovce. Vzhľadom na nízku priechodnosť Sklabinského potoka (Jordán) začalo nahromadenie vodných zrážok. V niektorých miestach uvedeného vodného toku došlo k jeho vybreženiu, predovšetkým v mestských častiach Košúty I a II, Priekopa. Nebolo možné zníženie objemu vody technickými prostriedkami. Objem vody naďalej narastal, došlo k vybreženiu Sklabinského potoka (Jordán), ktoré zasiahlo obývané časti východných a južných mestských časti Košúty I a II. Prívalové vody ďalších vodných tokov ako Pivovarského potoka, Záturčianskeho potoka, Silava mali za následok ich vybreženie v mestských častiach(Podháj, Martin- stred, Záturčie).

Vybrežením Pivovarského potoka bola ohrozená strojovňa zimného štadióna (jej zatopenie)s nebezpečnou látkou – čpavok. Ekologickej havárii bolo zabránené.

Na zasadnutí krízového štábu mesta Martin dňa 15.8.2010 o 10.00 hod primátor mesta rozhodol vyhlásiť III stupeň povodňovej aktivity. **Uvedený stupeň povodňovej aktivity bol vyhlásený 15. augusta 2010 o 10.00 hod.**

Zároveň sa zosúladiť činnosť jednotky Mestského hasičského zboru, mestskej a štátnej polície, Hzz, dobrovoľného hasičského zboru Tomčany, Priekopa, Záturčie, Vrútky, Turany, Sučany, Turčianske Kľačany. Voda zaplavila okolité polia, parkovacie plochy, priestory obchodného domu Kaufland, benzínovú čerpaciu stanicu Schell.

Bol predpoklad ďalšieho stúpania vodných tokov a zhoršenia situácie.

V jednote s povodňovým planom boli aktivované zložky zabezpečujúce vykonanie plánovaných opatrení (zabezpečenie potrebnej techniky, piesku, vrecovanie,

monitorovanie vodných tokov s dôrazom na premostenia a lávky, zabezpečenie PHM, spohotovenie Mestského hasičského zboru a pod). Po čiastočnom odstránení následkov povodne v priebehu 16.6.2010, vyhodnotenia predchádzajúceho dňa a prijatia opatrení sa v poobedňajších hodinách situácia zmenila. Vplyvom výdatných dažďov vznikla opäť mimoriadna situácia. Prívalová vlna z dvoch potokov z oblasti Diakovej a Dražkoviec spôsobila zdvihnutie vodného toku Sklabinského potoka(Jordán). Profesionálni hasiči zo Žiliny, s mestskou hasičskou jednotkou, príslušníkmi A SR, dobrovoľníkmi stavali nosnú stenu, vrecovali a stavali hrádze s cieľom zamedziť vybreženiu uvedeného potoka v mestskej časti Košúty. Splniť tuto úlohu sa nepodarilo. Voda sa vybrežila v mestskej časti Košúty o 21,30 hod.

Kritická situácia 16.8.2010 nastala i na dolnom toku Sklabinského potoka v mestskej časti Priekopa. Veľkou obetavosťou zainteresovaných a zmenou množstva vody (možno z dôvodu vybreženia v mestskej časti Košúty) a nenaplnením predpokladov veľkosti povodňovej vlny (asi medzi 02,00 – 03,00 hod 17.8.2010) na rieke Turiec k vybreženiu uvedeného potoka nedošlo.

Obvodný úrad a Obvodný úrad životného prostredia boli priebežne informovaní o vzniknutých situáciách a ich riešení. Vzniknuté situácie sa riešili spolu s uvedenými organmi štátnej správy a špecializovanej štátnej správy.

Po uvoľnení normnej steny, došlo k zatopeniu sídliska Košúty I. a Košúty II. Situácia sa riešila so záchrannými zložkami, príslušníkmi armády SR, občanmi. Pozornosť bola venovaná i riešeniu možných zátop v centre mesta Martin (vodné toky, ktoré mestom pretekajú potrubím). Na sídlisku Priekopa boli vybudované bariéry z vriec , ktoré boli naplnené pieskom. Nimi sa malo zabrániť vybreženiu rieky Sklabinský potok (Jadran). K danej udalosti nedošlo. Predpokladaná nočná kulminácia rieky Turiec (jej sila) , bola v nočných hodinách zmenšená rozliatím uvedenej rieky v časti horného Turca.

Krízový štáb mesta Martin, priebežne riešil vzniknuté situácie za osobnej účasti vedenia mesta, časti poslancov a zamestnancov mestského úradu.

Počas 17.8.2010 pokračovali záchranné práce nasledovne:

- bolo zabezpečené monitorovanie vodných zdrojov s ťažiskom na prietok pod mostmi a lávkami

- riešilo sa zabránenie vybreženia rieky Turiec a potokov ústiach do uvedenej rieky(záhradníctvo – Odtoky, ústie Bažinovho potoka do Turca- pri Tulipe, vyliatie Turca pri čističke odpadových vôd do poľných priestorov – pravá strana , priesak vody pri lávke spájajúcej Priekopu so Záturčím – pri San Martin, riešenie vzniknutej situácie pri dvojmostí – starý most medzi Fatrou a Tulipom, riešenie situácie pri teplárni Martin- vzdúvadlo. Odčerpávanie spodných vôd v mestskej časti Priekopa, odčerpávanie vody z pivničných priestorov v mestskej časti Košúty I, II

- doplnenie materiálnej základne pre ďalšiu činnosť (pohonné hmoty, piesok, vrecia, náradie, a ďalšie logistické zabezpečenie

18. 8.2010 o 13,30 primátor mesta rozhodol zrušiť III. stupeň povodňovej aktivity a vyhlásil II. stupeň povodňovej aktivity

- po kontrole a zosumarizovaní zatopených domov, pivníc, garáží bolo zistené, že v meste Martin bolo zatopených – mimo spodných vôd 922 pivníc, garáží a 4 rodinné domy na ul. Kmeťka. Informácia bola podaná v stanovenom čase na Obvodný úrad a na MV SR. Pri likvidácii následkov povodne (pomoc občanom, odčerpávanie vody z pivníc, garáží a pod,) pracoval predovšetkým príslušníci Mestskej hasičskej jednotky.

- bolo riešené zabezpečenie odstránenia a zabezpečenia chodu komunikačných centier (pitná voda, čistenie kanálov odpadových vôd, kontrola elektrického vedenia) a pod. Pozornosť bola venovaná v spolupráci s firmou Brantner odvozu nepotrebného a poškodeného materiálu

- monitoringom bola zistená potreba:

. opraviť a riešiť spevnenie podmytého brehu rieky Turca pri lavici Priekopa- San Martin

. riešiť opravu mosta v Tomčanoch

. riešiť opravu podmytej cesty na ul. Záborského

- doplnenie materiálnej základne pre ďalšiu činnosť (pohonné hmoty, piesok, vrecia, náradie, a ďalšie logistické zabezpečenie bolo zabezpečené

Dňa 20.8.2010 o 14,00 hod primátor mesta zrušil II. stupeň povodňovej aktivity.

V priebehu ďalších dní pokračujú práce na odstraňovaní následkov povodne.

2. V súčasnosti so zainteresovanými subjektmi sa prehodnotil povodňový plán.

Náklady Mesta Martin v priebehu povodne pozostávali z nákladov na činnosť použitých mechanizmov., zabezpečenie materiálnej základne, poskytnutie občerstvenia pre jednotlivé pracovné skupiny. (riaditeľ ZŠ Hurbanova poskytol 3 zamestnankyne a priestory školskej kuchyne na prípravu občerstvenia). V tabuľkách sú uvedené okrem počtov i odpracované hodiny.

Zdokonaľuje sa informačný a vyzrozumievací spôsob, zlepšenie jeho efektívnosti smerom k občanom, subjektom a naopak.

3. Problém povodní spočíva predovšetkým:

- nevyčistenie vodných tokov a tým slabá priepustnosť
- čistenie priestorov pod mostmi a lávkami
- v pomalosti vyzrozumievania
- v malom množstve materiálu k riešeniu otázok už vzniknutých povodní

Odhadnuté náklady na povodeň boli:

. bežné výdavky: **86 850 €**

. škody na majetku mesta: **30 000 €**

Nasledovné (čiastočné)náklady mesta súvisiace s povodňou /v tis. €/:

Škody na majetku mesta Martin:

- poškodenie cesty na Ul . Záborského /pod Slovenskou národnou knižnicou / - 13,7
- poškodenie cesty na križovatke Záborského – Holubyho - 2,2
- poškodenie mosta na Pivovarskom potoku na Ul. Gorkého pri zimnom štadióne - nutné prečistenie - 7
- poškodenie rigola na Ul. hrdinov SNP - nutná oprava a vyčistenie 2,1
- poškodenie lávky Tomčany 0,6
- poškodenie hate pri pilieri na lávke cez Turiec pri benzínovej pumpe - nutné spevnenie brehov - 1,5
- prepadnutie /odtrhnutie/ cesty v dĺžke cca 5m šírka 1 m v lokalite Mestská Bôrová – 1,2

Celkom **28,3 tis. €**

Spolu náklady osobné autá - 0,24 tis. €

b) úrazy a havárie počas povodne nevznikli

Mgr. art. Andrej Hrnčiar
primátor mesta

PRÍLOHA P IX: TRASY PREPRÁV NEBEZPEČNÝCH LÁTOK PO CESTNÝCH KOMUNIKÁCIÁCH.

P.č	Označenie trasy	Prejazdnosť cestnej trasy cez okresy	Smer cestnej trasy
1.	C1	PB,ZA,MT,RK,LM,PP	Pov. Bystrica, Žilina, Vrútky, Martin, Ružomberok, L. Mikuláš, Poprad
2.	C2	CA, ZA, MT, TR, BB	Čadca, Žilina, Martin, Turčianske Teplice, Banská Bystrica
3.	C3	CA,ZA,MT,RK,LM,PP	Čadca, Žilina, Martin, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Poprad
4.	C5	PB, ZA, MT, DK, TS	Pov.Bystrica, Žilina, Vrútky, Martin, D.Kubín, Tvrdošín, Trstená, Poľská republika
5.	C6	CA, BY, ZA, MT, RK, LM, PP	Česká republika, Makov, Bytča, Žilina, Vrútky, Martin, Ružomberok, L.Mikuláš, Poprad
6.	C7	BY, ZA, MT, TR, BB	Česká republika, Bytča, Žilina, Vrútky, Martin, Turčianske Teplice, Banská Bystrica
7.	C8	BY, ZA, MT, DK, TS	Česká republika, Bytča, Žilina, Vrútky, Martin, D.Kubín, Tvrdošín, Trstená, Poľská republika
8.	C9	BB, TR, MT, DK, TS	B.Bystrica, T.Teplice, Martin, D.Kubín, Tvrdošín, Trstená, Poľská republika
9.	C13	PD, MT, RK, LM, PP	Prievidza, Martin, Ružomberok, L.Mikuláš, Poprad
10.	C14	PD, MT, DK, TS	Prievidza, Martin, D.Kubín, Tvrdošín, Trstená, Poľská republika
11.	C15	PD, MT, ZA, CA	Prievidza, Martin, Žilina, Čadca, Česká republika
12.	C16	PD, MT, ZA, BY, PB	Prievidza, Martin, Žilina, Bytča, Pov.Bystrica
13.	C17	PD, MT, ZA, BY, CA	Prievidza, Martin, Žilina, Bytča, Makov, Česká republika
14.	C18	BB, TR, MT, RK, LM, PP	B.Bystrica, T.Teplice, Martin, Ružomberok, L.Mikuláš, Poprad

Vysvetlivky: MT-Martin, ZA-Žilina, TS-Tvrdošín, TR-Turčianske Teplice, BY-Bytča, Ca- Čadca, RK-Ružomberok, LM-Liptovský Mikuláš, DK-Dolný Kubín, PP-Poprad, BB-Banská Bystrica, BA-Bratislava, PD-Prievidza

PRÍLOHA P X: ZÁPIS ZO ZASADNUTIA KRÍZOVÉHO ŠTÁBU MESTA MARTIN KONANÉHO DŇA 27. FEBRUÁRA 2012.

MESTO MARTIN KRÍZOVÝ ŠTÁB

Dňa 27. februára 2012

č.: 14848/2012

Z Á P I S

zo zasadnutia krízového štábu mesta Martin konaného dňa 27. februára 2012

Program

1. Zahájenie
2. Splnenie úloh zo zasadnutia krízového štábu, konaného dňa 06.12.2011 a 30.01.2012
3. Hlavné úlohy a základné opatrenia na úseku CO a Krízového riadenia na rok 2012
4. Analýza možného vzniku mimoriadnej udalosti na území mesta (SM IMS – 027)
5. Stav spracovania Jednotného informačného systému Ministerstva hospodárstva - EPSIS
6. Informácia o riešení snehovej kalamity na Základných a Materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Martin
7. Rôzne
8. Záver

Účasť : podľa priloženej prezenčnej listiny

Ad. 1) Zasadnutie krízového štábu zahájil primátor mesta predseda krízového štábu **Mgr. art. Andrej Hrnčiar**, ktorý privítal členov krízového štábu. Zároveň sa ospravedlnil z ďalšieho rokovania. Krízový štáb viedol podpredseda Ing. Milan Malík.

Ad. 2) Tajomník krízového štábu Michal Malík oboznámil prítomných o splnení úloh zo zasadnutí krízových štábov:

6.12.2011 **1. Úloha** - splnená

2. Úloha – informáciu o splnení podal Ing. V. Havlík – úloha splnená – písomný materiál priložený v prílohe.

3. Úloha - informáciu o splnení podal Ing. V. Havlík – úloha splnená

4. Úloha – informáciu o splnení podali členovia krízového štábu – úloha splnená

5. Úloha - informáciu o splnení podala JUDr. Katinová Katarína – úloha splnená

6. Úloha - splnená

30.01.2012

1. Úloha – informáciu podala PhDr. Tomášová Katarína – úloha splnená

2. Úloha – splnená

3. Úloha – informáciu podal Mgr. Špánik Ivan – úloha splnená

4. Úloha - splnená

5. Úloha – informáciu podal Ing. Ivan Bielík – úloha splnená

Ad. 3)

Plán hlavných úloh a základných opatrení na úseku CO a KR na rok 2012 – ktorý členovia krízového štábu obdržali písomne k preštudovaniu objasnil tajomník krízového štábu RSDr. Michal Malík. Uvedený dokument bol schválený primátorom mesta.

Ad. 4)

Ing. Vladimír Povoda oboznámil členov krízového štábu s geologicky nestabilným územím k.ú. Martin. Dôraz kládol na možné zosuvy pôdy (Partizánsky cintorín Priekopa, Záturčie – terasa, lokalita Záhradky zosuv k Bažinovmu jarku)

RSDr. Michal Malík oboznámil prítomných s analýzou možného vzniku mimoriadnych udalostí na území mesta (SM- IMS – 027)

Ad. 5)

V podmienkach mesta boli splnené úlohy vyplývajúce z aplikačného programu jednotného informačného systému hospodárskej mobilizácie – EBSIS. Prednostka mestského úradu vytvorila veľmi dobre personálne, materiálne podmienky k splneniu úloh EPSIS-u.

JISMH – EPSIS je v podmienkach mesta spracovaný až na niektoré malé detaily, ktoré budú v priebehu mesiaca marec vyriešené.

Ad.6)

Členovia krízového štábu boli informovaní o splnení opatrení, ktoré viedli k zamedzeniu následkov snehovej kalamity v oblasti školských budov (ZŠ a MŠ). Nie všetky subjekty nahlásili výsledok kontrol striech.....Na porade s riaditeľmi ZŠ a MŠ objasniť postup podávania informácií na mestský úrad z preventívnej činnosti.

Ad.7) Rôzne- bez pripomienok

Záver

Podpredseda krízového štábu – **Ing. Milan Malík** poďakoval prítomným za účasť na zasadnutí krízového štábu a zasadnutie ukončil.

Úlohy :

- 1. Do rozpočtu investičná časť zahrnúť financie na rekonštrukciu veliteľského stanovišťa primátora (úkryt Ul. V. P. Tótha)**
Z: Ing. V. Havlík, RSDr. M. Malík
T: do 30.04.2012
- 2. Zabezpečiť nákup teplomerov a vlhkomerov a zabezpečiť ich distribúciu do úkrytov**
Z: Ing. V. Havlík
T: 30.04.2012
- 3. Vykonať kontrolu strechy na zasadačke MsÚ**
Z: Ing. J. Zajac
T: 31.03.2012
- 4. Splnenie úlohy s riaditeľmi ZŠ a MŠ ohľadom kontrol striech (sneh) rozobrať na porade v mesiaci marci**
Z: PhDr. Tomášová
T: 31.03.2012
- 5. Vykonať kontrolu ľadochodov na potok , ktoré pretekajú mestom Martin**
Z: Ing. M. Malík, RSDr. M. Malík, Mgr. I. Špánik, Ing. D. Laššák
T: 31.03.2012

Mgr. art. Andrej Hrnčiar

primátor mesta Martin – predseda krízového štábu

Zapísala: Bc. Jakubcová Milena

**PRÍLOHA P XI: VÝPIS Z ORGANIZAČNEJ SMERNICE NA
VYKONANIE TEORETICKO-PRAKTICKEJ PRÍPRAVY
ZAMESTNANCOV MESTA MARTIN K BOZP, PO A CIVILNEJ
OCHRANY.**

V Ý P I S

**Z ORGANIZAČNEJ SMERNICE
na vykonanie teoreticko-praktickej prípravy zamestnancov mesta Martin
k BOZP , PO a civilnej ochrany**

Dátum a čas konania: 17. mája 2011 od 08,00 do 12,00 – teoretická príprava – veľká zasadačka MsÚ – bola vykonaná
**09. septembra 2011 od 08,00 do 17,00 – praktická príprava – chata
MsÚ Osikovo**

Účasť na teoretickej príprave: zamestnanci MsÚ, ÚHA MT, , náčelník MsP, riaditeľ SŠZ, riaditeľ MATRA n. o., riaditeľ Centra kultúry Martin n. o.

Účasť na praktickej príprave: zamestnanci mesta Martin v organizačnej štruktúre MsÚ, náčelník MsP, riaditeľ SŠZ, riaditeľ MATRA n. o. riaditeľ Centra kultúry Martin n. o.

PROGRAM TEORETICKEJ PRÍPRAVY - bola vykonaná 17. mája 2011

PROGRAM PRAKTICKEJ PRÍPRAVY:

08,00 Odchod na miesto zahájenia praktickej prípravy Stráne – chata MsÚ Osikovo – vlastnou dopravou - individuálne
08,45 – 09,00 Prezentácia, kontrola počtov účastníkov zamestnania. Doložia vedúci odborov a samostatných oddelení prednostke MsÚ
09,00 – 13,00 Plnenie športových disciplín:

1. **Strelba zo vzduchovky** – /kategória muži, ženy/
2. **Hod granátom na cieľ** – /kategória muži, ženy/
3. **Hod šípkami na cieľ** – /kategória muži, ženy/
4. **Hod polenom** – /kategória muži, ženy/
5. **Súťaž v kolkoch** – /kategória muži, ženy/
6. **Lukostrelba** – kategória muži/ženy

10,00—10,30 Desiata

13,30 – 14,00 Obed

14,00 – 14,30 Vyhlásenie výsledkov a udelenie cien - prednostka MsÚ

14,30 – 17,00 Spoločenské posedenie, hudba, tanec, rekreačné športy.

Za celkovú prípravu, organizačné a logistické zabezpečenie zodpovedajú: organizačno-právny odbor, oddelenie informatiky, oddelenie strategického rozvoja a zahraničných vzťahov

UPOZORNENIE : V čase konania praktickej prípravy vedúci určia na pracoviskách potrebný počet zamestnancov MsÚ tak, aby boli zabezpečené nevyhnutné funkcie úradu !

JUDr. Katarína Katinová v. r.
prednostka MsÚ Martin

Mgr. Art. Andrej Hrnčiar v. r.
primátor mesta Martin

PRÍLOHA P XII: DOTAZNÍK PRE ŽIAKOV DEVIATEJ TRIEDY ZÁKLADNEJ ŠKOLY A. DUBČEKA

Milý žiaci 9 tried,

chcela by som Vám týmto dopredu poďakovať, že ste boli ochotní a venovali chvíľku svojho času na zamyslenie sa nad otázkami, ktoré Vám týmto dotazníkom pokladám. Tento dotazník je orientovaný na overenie Vašich znalostí, prípadne skúseností s problematikou civilnej ochrany a prípravy na ňu. Dotazník nemusíte podpisovať, je anonymný a slúži vyložene ako podklad k spracovaniu výsledkov v mojej bakalárskej práci. Dotazník obsahuje 10 základných otázok týkajúcich sa ochrany obyvateľstva. Máte na výber z troch možností, pričom len jedna možnosť je správna. Pri nezodpovedaní na ktorúkoľvek otázku je odpoveď braná ako nesprávna. Preto Vám prosím o pozorné prečítanie si daných otázok a následne vybratie odpovedi, ktorá je podľa Vás tá správna.

Ďakujem Vám všetkým za ochotu a spoluprácu.

Babničová Barbora, študentka UTB ve Zlíne.

Prosím vyberte Vaše pohlavie:

- dievča
- chlapec

Dotazník

1. Čo si pod pojmom mimoriadna situácia predstavíte?

- obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie, alebo na majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva
- obdobie počas ktorého nám hrozí nebezpečenstvo
- bežnú situáciu, ktorá nevyžaduje žiadne zvláštne opatrenia

2. Čo znamená keď zaznie varovný signál (spustenie sirén mimo doby preskúšania)?

- nastáva mimoriadna situácia, ihneď bežím do evakuačného strediska
- nastáva mimoriadna situácia, kde podľa tónu sirén zistím, pred čím nás varuje
- znamená, že musím zostať v pokoji a nesmiem opustiť miesto kde sa nachádzam

3. Ktoré základné telefónne čísla musím ovládať v prípade vzniku mimoriadnej udalosti?

- 112, 150, 155, 158,
- 112, 150
- 155, 158

4. Čo nesmie chýbať v batožine v prípade vyhlásenia mimoriadnej situácie?

- hračky, cukríky, periny, domáce zvieratá, zbrane, alkohol,
- osobné doklady, lieky, predmety osobnej hygieny, odev, spací vak, základne trvanlivé potraviny, zápalky
- nič, všetko nám zabezpečia orgány k tomu určené

5. Ako sa správať v úkrytoch?

- ostať pokojný, neplytvať vodou a potravinami, nefajčiť, udržiavať čistotu, správať sa zodpovedne
- môžem si založiť oheň, behať, počúvať nahlas hudbu, zjesť čo len chcem
- ostať pokojný, ale môžem piť a jesť neobmedzene, nemusím nikomu pomáhať

6. Ako postupovať v prípade poskytnutia prvej pomoci?

- počkám až na privolaného lekára, sanitku
- zistím čo sa stalo, ošetrím najviac postihnutého, uložím ho do stabilizovanej polohy a počkám na privolanie sanitky
- posadím ho, dám mu napíť a počkám na privolanú sanitku

7. Čo robiť v prípade vyhlásenia evakuácie v meste Martin?

- zostanem doma a zamknem sa
- vyhľadám odbornú pomoc, nájdem prvé evakuačné stredisko kde sa ukryjem. Ak sa nachádzam v škole, postarajú sa o evakuáciu naši učitelia
- počkám na pomoc príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu

8. Aké sú základné zložky Integrovaného záchranného systému?

- Polícia SR, mestská polícia, HZZ, záchranná zdravotnícka služba, MVSR, armáda SR
- Polícia SR, HZZ, mestský záchranný zbor, záchranná zdravotnícka služba, banská záchranná služba, vojenské záchranné útvary,
- Polícia SR, HZZ, záchranná zdravotnícka služba, armáda SR

9. Aká mimoriadna udalosť môže vzniknúť na území mesta Martin?

- povodeň, zemetrasenie, požiare, terorizmus, dopravná nehoda
- povodeň, požiare, dopravná nehoda, zosuvy pôdy
- snehové lavíny, zemetrasenie, erupcia,

10. Aké sú všeobecné zásady pri vyžadovaní pomoci?

- uviesť svoje meno, miesto udalosti, počet zranených osôb
- uviesť svoje meno, číslo z ktorého volám, miesto udalosti, rozsah udalosti, druh udalosti,
- uviesť svoje meno a číslo z ktorého volám

PRÍLOHA P XIII: DOTAZNÍK PRE DOSPELÝCH RESPONDENTOV

Vážení občania mesta Martin,

chcela by som Vám týmto dopredu poďakovať, že ste boli ochotní a venovali chvíľku svojho času na zamyslenie sa nad otázkami, ktoré Vám týmto dotazníkom pokladám. Tento dotazník je orientovaný na overenie Vašich znalostí, prípadne skúseností s problematikou civilnej ochrany a prípravy na ňu. Dotazník nemusíte podpisovať, je anonymný a slúži vyložene ako podklad k spracovaniu výsledkov v mojej bakalárskej práci. Dotazník obsahuje 10 základných otázok týkajúcich sa ochrany obyvateľstva. Máte na výber z troch možností, pričom len jedna možnosť je správna. Pri nezodpovedaní na ktorúkoľvek otázku je odpoveď braná ako nesprávna. Preto Vám prosím o pozorné prečítanie si daných otázok a následne vybratie odpovedi, ktorá je podľa Vás tá správna.

Ďakujem Vám všetkým za ochotu a spoluprácu.

Babničová Barbora, študentka UTB ve Zlíne.

Prosím vyberte Vaše pohlavie:

- žena
- muž

Vaše dosiahnuté vzdelanie:

- základné
- stredoškolské (odborné učilište, stredná škola s maturitou)
- vysokoškolské

Dotazník

1. Čo si pod pojmom mimoriadna situácia predstavíte?

- obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie, alebo na majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva
- obdobie počas ktorého nám hrozí nebezpečenstvo
- bežnú situáciu, ktorá vyžaduje zvláštne opatrenia, ktoré zabezpečujú orgány k tomu určené

2. Čo znamená keď zaznie varovný signál (spustenie sirén mimo doby preskúšania)?

- nastáva mimoriadna situácia, ihneď bežím do evakuačného strediska
- nastáva mimoriadna situácia, kde podľa tónu sirén zistím, pred čím nás varuje
- znamená, že musím zostať v pokoji a nesmiem opustiť miesto kde sa nachádzam

3. Aký tón sa vysielá pri vyhlásení vzniku ohrozenia a konca ohrozenia?

- vznik – dvojminútový kolísavý tón sirén, koniec – dvojminútový stály tón sirén bez opakovania
- vznik – trojminútový kolísavý tón sirén, koniec – dvojminútový tón sirén, ktorý sa dvakrát opakuje
- vznik – trojminútový stály tón sirén, koniec – dvojminútový stály tón sirén bez opakovania

4. Čo nesmie chýbať v batožine v prípade vyhlásenia mimoriadnej situácie?

- hračky pre deti, vankúše, periny, domáce zvieratá, zbrane, alkohol,
- osobné doklady, lieky, predmety osobnej hygieny, odev, spací vak, základne trvanlivé potraviny, zápalky
- nič, všetko nám zabezpečia orgány k tomu určené

5. Ako sa správať v úkrytoch?

- ostať pokojný, neplytvať vodou a potravinami, nefajčiť, udržiavať čistotu, správať sa zodpovedne
- môžem si založiť oheň, behať, počúvať nahlas hudbu, zjesť čo len chcem
- ostať pokojný, ale môžem piť a jesť neobmedzene, nemusím nikomu pomáhať

6. Zimný štadión v meste Martin predstavuje hrozbu:

- nepredstavuje žiadnu hrozbu
- predstavuje hrozbu v prípade úniku nebezpečnej látky - amoniaku
- predstavuje hrozbu v prípade povodne

7. Kam ísť v prípade vyhlásenia evakuácie v meste Martin?

- Lekárska fakulta UK, Stredná priemyselná škola na Severe, chata U CAPA,
- Materská škola Bagarova, Kultúrny dom, Mestská nemocnica
- zostať doma, prípadne vyhľadať prvú vhodnú budovu na ukrytie

8. Aké sú základné zložky Integrovaného záchranného systému?

- Polícia SR, mestská polícia, HZZ, záchranná zdravotnícka služba, MVSR, armáda SR
- Polícia SR, HZZ, mestský záchranný zbor, záchranná zdravotnícka služba, banská záchranná služba, vojenské záchranné útvary,
- Polícia SR, HZZ, záchranná zdravotnícka služba, armáda SR

9. Aká mimoriadna udalosť môže vzniknúť na území mesta Martin?

- povodeň, zemetrasenie, požiare, terorizmus, dopravná nehoda
- povodeň, požiare, dopravná nehoda, zosuvy pôdy
- snehové lavíny, zemetrasenie, erupcia,

10. Aké sú všeobecné zásady pri vyžadovaní pomoci?

- uviesť svoje meno, miesto udalosti, počet zranených osôb
- uviesť svoje meno, číslo z ktorého volám, miesto udalosti, rozsah udalosti, druh udalosti,
- uviesť svoje meno a číslo z ktorého volám